

ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ

ΤΕΥΧΟΣ 28

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΑΣ ΖΩΝΗΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ

Φεβρουάριος 2012

Ἡ κυρά Σαρακοστή

Τὴν κυρά Σαρακοστή
ποὺ 'ναι ἔθιμο παλιό
οἱ γιαγιάδες μας τὴν φτιάχναν
μὲ ἀλεύρι καὶ νερό.

Γιὰ στολίδι τῆς φοροῦσαν
στὸ κεφάλι ἓνα σταυρό
μὰ τὸ στόμα τῆς ξεχνοῦσαν
γιατί νήστευε καιρό.

Καὶ τὶς μέρες τὶς μετροῦσαν
μὲ τὰ πόδια τῆς τὰ ἑπτὰ
κόβαν ἓνα τὴ βδομάδα
μέχρι νὰ 'ρθεῖ ἡ Πασχαλιά.

Κυριακή τῆς Συγγνώμης

Anthony Bloom (Metropolitan of Sourozh)

Μετά ἀπό τις ἑβδομάδες τῆς προετοιμασίας πού προηγήθηκαν, κατὰ τις ὁποῖες ἐξετάσαμε τὴν ψυχὴ μας, τὴ ζωὴ μας, ὅλες τις σχέσεις μας ἐνώπιον τοῦ βλέμματος καὶ τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ, μπαίνουμε σήμερα στὴ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ - στὴ χαρὰ τῆς Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς. Ἡ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ συμπίπτει μὲ τὴν ἀνοιξή - εἶναι μία ἀρχὴ ζωῆς, μία ἀρχὴ καινότητος, μία νέα ἐποχὴ. Εἶναι μία περίοδος κατὰ τὴν ὁποία δὲν θέλουμε πιά νὰ θυμόμαστε τις ἁμαρτίες μας, δὲν θέλουμε πιά νὰ φέρνουμε στὸ νοῦ μας εἰκόνες ἀπὸ παραβολὲς γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴ μετάνοια, ἀλλὰ νὰ ἀτενίζουμε τοὺς Ἁγίους πού ἀρχισαν τὴ ζωὴ τους ὅπως κι ἐμεῖς: εὐθραυστοί, ἀδύναμοι, ἀμφιταλαντευόμενοι, ἀλλὰ μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ δύναμή Του ἔγιναν αὐτὸ πού ἔγιναν: ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά πού ἐμεῖς τώρα μποροῦμε νὰ τιμοῦμε, μὲ τοὺς ὁποίους μποροῦμε νὰ εὐφραϊνόμαστε, νὰ τοὺς ἔχουμε ὡς παράδειγμα καὶ νὰ ἀπευθυνόμαστε σὲ αὐτοὺς ζητώντας τους νὰ προσεύχονται γιὰ τὴ σωτηρία μας.

Ἀπόψε, ἀρχίζουμε ἕνα ταξίδι· ἕνα ταξίδι πού θὰ μᾶς ὀδηγήσει ἀπὸ τὴν ἁμαρτωλὴ μας κατάσταση -τὴν ἀναγνωρίσαμε, μετανοοῦμε γι' αὐτὴν-σὲ μία νέα ἐποχὴ, στὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ πού γιὰ μᾶς σηματοδοτεῖ τὴν ἑναρξὴ τῆς αἰώνιας ζωῆς μας. Ξεκινᾶμε τὸ ταξίδι μας ἀπόψε ὅπως ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ ξεκίνησε ἀπὸ τὴ γῆ τῆς Αἰγύπτου πρὸς τὴ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας: εἶμαστε ἀκόμη εὐάλωτοι, βαρυφορτωμένοι, ὄχι ἀπόλυτα ἐλεύθεροι. Τὸ θάρρος ὅμως καὶ τὴν ἔμπνευση γιὰ νὰ φτάσουμε στὴν τελικὴ νίκη, στὴν καινότητα τῆς ζωῆς πού εἶναι ἡ κλήση μας καὶ ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ, δὲν θὰ τὰ βροῦμε κοιτάζοντας πίσω τὸν ἑαυτὸ μας, ἀλλὰ ἀτενίζοντας τὸν Ζῶντα Θεό, πού εἶναι ἡ Ζωὴ καὶ ἡ σωτηρία, καὶ τοὺς Ἁγίους πού νίκησαν μὲ

τὴ δική Του δύναμη. Θὰ πρέπει νὰ ταξιδέψουμε μαζὶ καὶ ἄς μὴν ἔχουμε φευδαισθήσεις: θὰ εἶμαστε δύσκολοι συνοδοιπόροι ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλο, ἀλλὰ θὰ στηριζόμαστε ὁ ἕνας στὸν ἄλλον ἂν θέλουμε νὰ φθάσουμε τελικὰ στὸ σκοπὸ μας - κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο πού οἱ Ἰσραηλίτες διάβηκαν τὴν ἔρημο: δὲν ἦταν πάντα ὑπάκουοι στὸ Θεό, οὔτε πάντα “ἐντάξει” μεταξὺ τους, ὡστόσο, χρειάζονταν τὸν κάθε ἄλλον γιὰ νὰ φθάσουν στὸ ὑπεσχημένο τέλος.

Ἄς ξεκινήσουμε λοιπὸν τώρα· ἄς σκεφθοῦμε τί γιορτάζουμε τὴν ἐπόμενη Κυριακὴ: τὸν θρίαμβο τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὁχι τὸν θρίαμβο τῶν Ὁρθοδόξων ἐπὶ ἄλλων ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὸν θρίαμβο τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Τὸν θρίαμβο τῆς Ἀληθείας Του, τὸν θρίαμβό Του στὴ ζωὴ μας.

Καὶ στὴ συνέχεια, ἄς δοῦμε τὸν ἕναν ἄγιο μετὰ τὸν ἄλλον, κι ἄς ἀκούσουμε τί ἔχουν νὰ μᾶς ποῦν: Γρηγόριος Παλαμᾶς, Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, Μαρία ἡ Αἰγυπτία καὶ ὅλοι ὅσοι ἀκολούθησαν τὰ ἴχνη τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τέλος θὰ φθάσουμε στὸ σημεῖο πού θὰ πρέπει νὰ ξεχάσουμε ὅλους καὶ ὅλα, δὲν θὰ θυμόμαστε τίποτε, κανέναν, παρὰ μόνον τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό: Ποιὸς εἶναι, τί ἔχει κάνει γιὰ μᾶς, τί κάνει γιὰ μᾶς; Ἄς μάθουμε ὅλες αὐτὲς τις ἑβδομάδες νὰ ξεχνᾶμε τὸν ἑαυτὸ μας, χαρούμενοι καὶ εὐγνώμονες πού μποροῦμε τώρα νὰ τὸ κάνουμε, καὶ νὰ κοιτάζουμε μόνο πρὸς τὸ Θεό. Καὶ ὅταν γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ, ἔρθει ἡ ἑβδομάδα τοῦ Πάθους, μ' ἕνα καινούριο τρόπο, μὲ καινούρια ἀπόφαση, μὲ καινούρια παραίτηση ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας θὰ στραφοῦμε καὶ θὰ κοιτάζουμε τὸ Θεὸ πού ἔγινε ἄνθρωπος γιὰ νὰ σωθοῦμε· μὲ εὐγνωμοσύνη ἄς θυμόμαστε μόνον Αὐτὸν καὶ Ἐκεῖνος θὰ μᾶς θυμηθεῖ γιὰ τὴ σωτηρία μας.

Ἡ πνευματικότητα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καὶ ἡ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Δώρων

π. Δημητρίου Τζέρπου

Ὁ κύριος λόγος πού συνετέλεσε στή διαμόρφωση τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ὡς τῆς τεσσαρακονθήμερης περιόδου νηστείας καὶ γενικῆς πνευματικῆς προπαρασκευῆς γιὰ τὴ μεγάλη ἑορτὴ τοῦ Σταυραναστάσιμου Πάσχα πού ἀκολουθεῖ, εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ ἴδιου τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος πρὶν ἀρχίσει τὴ δημόσια δράση Του προετοιμάστηκε στὴν ἔρημο “νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα” γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τοὺς γνωστούς τρεῖς πειρασμούς τοῦ διαβόλου (Ματθ. δ' 11). Πρὸς μιά τέτοια πνευματικὴ ἔρημο παρομοιάζεται ἀπὸ τοὺς ἁγίους πατέρες καὶ ἡ Μ. Τεσσαρακοστή, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὁποίας ὁ χριστιανός, μιμούμενος τὸν Κύριο, ἀποδύεται σ' ἕναν ἀνάλογο πνευματικὸ ἀγώνα, ἀντιτάσσοντας στὸν πρῶτο πειρασμὸ αὐτὴ καθαυτὴ τὴ νηστεία, στὸν δεῦτερο τὴν ἀδιάλειπτο λατρεία τοῦ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ στὸν τρίτο τὴν ταπείνωση ὡς μητέρα ὄλων τῶν ἀρετῶν.

Ὅμως, ἡ χριστοκεντρικὴ αὐτὴ θεμελίωση τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καὶ ἡ σωτηριολογικὴ θεώρησή της, ὡς μιᾶς ξεχωριστῆς εὐκαιρίας μίμησης τοῦ Χριστοῦ, φαίνεται ἰδιαίτερα στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο διοργανώνεται καὶ νοηματοῖζεται κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ ἡ κοινὴ προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ δὲν ἀναφερόμαστε ἐδῶ στὴν πνευματικὴ πανδαισία πού προσφέρουν στοὺς πιστοὺς οἱ δοξολογικὲς ἀκολουθίες τῶν πέντε Κυριακῶν τῶν Νηστειῶν ἢ ἡ τόσο λαοφιλὴς καὶ πανηγυρικὴ ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου, πού φάλλεται κατὰ τίς ἑσπερινὲς λατρευτικὲς συνάξεις κάθε Παρασκευῆς, ὡς προεόρτιος ἢ μεθεόρτιος ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Ἐννοοῦμε κυρίως τὸν κύκλο τῶν

ἀκολουθιῶν τοῦ Νηχθήμερου (Μεσονυχτικὸ, Ὅρθρος, Ὦρες, Ἑσπερινός, Μέγα Ἀπόδειπνο), στίς ὁποῖες καὶ ἐγκρύπτεται κυρίως τὸ ἐσώτερο νόημα τῆς πνευματικότητας τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς. Διότι ἐμπλουτισμένες, κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ, μ' ἕνα πλῆθος ἐκλεκτῶν ἁγιογραφικῶν ἀναγνωσμάτων καὶ κατανυκτικῶν ὕμνων, καὶ σέ συνδυασμὸ μὲ τὴ νηστεία καὶ τὴν ἄσκηση τῶν ἀρετῶν, οἱ ἀκολουθίες αὐτές ἀποτελοῦν μιά θαυμάσια ἔκφραση τοῦ ἰδανικοῦ καὶ τῆς ἀδιάλειπτης δοξολογίας τοῦ Θεοῦ καὶ ταυτόχρονα τὸ πλαίσιο μιᾶς καθημερινῆς πνευματικῆς “ἀποδεκάτωσης” τῆς ζωῆς μας, ὅπως ὀρίζει τὴν πνευματικότητα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης.

Ὅσο, ὅμως, κι ἂν οἱ ἀκολουθίες αὐτές ἀποτελοῦν τὰ εὖοσμα ἐκεῖνα ἄνθη, πού φαιδρύνουν μὲ τὴν παρουσία τους τὴν πνευματικὴ ἔρημο τῆς τεσσαρακονθήμερης νηστείας, εἶναι ἐπίσης γεγονός ὅτι, ἐξ αἰτίας ἱστορικῶν συγκυριῶν καὶ τῆς προοδευτικῆς ἀλλαγῆς τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, ἡ πρόσβαση σ' αὐτές ἀποτελεῖ σήμερα προνόμιο μόνον τῶν μοναχῶν καὶ ὀρισμένων ἄλλων φιλακόλουθων χριστιανῶν. Κάτω ἀπὸ τίς προϋποθέσεις αὐτές ἢ περισσότερο ἀξιοποιήσιμη ποιμαντικὰ εἶναι ἀναμφισβήτητα ἡ Ἀκολουθία τῶν Προηγιασμένων Δώρων, πού ἀποτελεῖ τὸ ἀποκορύφωμα τῆς καθημερινῆς προσευχῆς τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ.

Πράγματι, ἡ ἀκολουθία τῶν Προηγιασμένων Δώρων εἶναι μιά ἰδιαίτερη ἑσπερινὴ ἀκολουθία, πού φάλλεται κατὰ τίς Τετάρτες καὶ Παρασκευές τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καὶ τὰ ἰδιάζοντα στοιχεῖα τῆς ὁποίας νοηματοῖζουν

κατά ένα ξεχωριστό τρόπο τήν έσπερινή προσευχή τής Έκκλησίας κατά τήν περίοδο αυτή. Έτσι, Τά προς Κύριον (Ψαλμ. 119-133) είναι οί λεγόμενες Ώδες τών Άναβαθμών, πού έφαλλαν οί εύσεβεΐς Ίουδαΐοι, καθώς άνέβαιναν λιτανεύοντας τά σκαλιά του ναού του Σολομώντος και διά μέσου τών οποίων εκφράζεται και σήμερα κατά ένα μοναδικό τρόπο ο πόθος του λατρεύοντος χριστιανού γι' αυτή τήν έσπερινή του συνάντηση με τον Κύριο. Η εύλογία του λαού με τήν άναμμένη λαμπάδα και ή ιερατική άναφώνηση “Φως Χριστού φαίνει πᾶσι” έλκουν τήν καταγωγή τους από τήν άρχαία χριστιανική συνήθεια τής εύλογίας του έσπερινού φωτός και αποτελούν μιά συμβολική άναγωγή στην έννοια του πνευματικού φωτός του Χριστού (Ίωάν. η' 12· Ματθ. ιδ' 20), πού συνδέεται άμεσα και προς τά άγιογραφικά άναγνώσματα πού άκολουθοϋν. Πρόκειται για τά ίδια περίπου άναγνώσματα, πού διαβάζονταν στίς άντίστοιχες έσπερινές κατηχητικές συνάξεις τής άρχαίας Έκκλησίας και μᾶς μεταφέρουν στην άτμόσφαιρα τής πνευματικής προετοιμασίας τών προς τό Άγιο Φώτισμα (Βάπτισμα) εύτρεπιζομένων άδελφών, πού γινόταν κατά τήν περίοδο αυτή, και ύπέρ τών οποίων ώς σήμερα γίνονται ειδικές δεήσεις στά πλαίσια τής άκολουθίας αυτής. Χαρακτηριστικό στοιχείο τής άκολουθίας αυτής είναι άκόμη ή άσματική φαλμώδηση του άναδιπλούμενου 140 φαλμού του λυχνικού, με έφύμνιο τον β' στίχο του “Κατευθυνθήτω ή προσευχή μου...”, πού επέχει θέση προκειμένου ή άλληλουαρίου τών άγιογραφικων άναγνωσμάτων και τή λειτουργικότητα του οποίου, ως φαλμού μετανοίας, έξαίρει ιδιαίτερα ο ιερός Χρυσόστομος.

Έκεΐνο, όμως, τό όποιο διαφοροποιεί ούσιαστικά τήν άκολουθία αυτή από όποιαδήποτε άλλη έσπερινή άκολουθία είναι κυρίως τό γεγονός ότι κατά τήν τέλεσή της δίδεται στους πιστούς ή δυνατότητα μιᾶς πραγματικής συνάντησης και κοινωνίας με τον άναστημένο Χριστό, άφοϋ μπορούν νά μεταλάβουν από τά Τιμία Δώρα, πού καθαγιαστήκαν κατά τή Θεία Λειτουργία τής προηγούμενης Κυριακής. Και αυτό, διότι κατά τίς ήμέρες αυτές ή Έκκλησία

καθιέρωσε νά μήν τελείται ή κανονική Θεία Λειτουργία, για νά μήν διαταράσσεται από τον δοξολογικό της χαρακτήρα ή κατανυκτική άτμόσφαιρα τών άκολουθιών αυτών. “Ομοϋ δέ χαίρειν και πενθεΐν άσύμβατόν τε και άνακόλουθον”, όπως λέγει ένα άρχαίο κείμενο. Αυτό τό “συνεσκιασμένον και πενθηρόν και μυστικόν” τής κατανυκτικής αυτής τελετής ταυτίζεται άπόλυτα με τό χαροποιόν πένθος τής όρθόδοξης πνευματικότητας, μ' αυτό τό θρηναγάλλιασμα τής ψυχής, πού εκφράζεται κατά ξεχωριστό τρόπο στον ειδικό χερουβικό ύμνο τής άκολουθίας, “Νϋν αί δυνάμεις τών οϋρανών σύν ήμΐν άοράτως λατρεύουσιν...”. Πρόκειται για τον ύμνο πού φάλλεται κατά τήν εισόδηση τών Προηγιασμένων Δώρων από τήν πρόθεση στην άγία τράπεζα και προσδίδει στην όλη στιγμή μιά μυστική και ύπερκόσμια μεγαλοπρέπεια, “γιατί εκφράζει λειτουργικά τον έρχομό του Χριστού και τό τέλος μιᾶς μακρᾶς νηστείας, προσευχής και άναμονής· τον έρχομό τής βοήθειας, τής άνακούφισης και τής χαρᾶς πού περιμένουμε”.

Όντας, λοιπόν, από τή φύση της ή Λειτουργία τών Προηγιασμένων Δώρων μιά έσπερινή άκολουθία, συνδυασμένη με προσέλευση στη Θεία Κοινωνία, άποτελεί τό καλύτερο έφαλτήριο εκκίνησης σ' αυτό τό μεΐζον άγώνισμα χρησιμοποίησης τής καθημερινής μας ζωής, στό όποιο μᾶς καλεΐ ιδιαίτερα κατ' αυτή τήν ιερή περίοδο ή Άγία μας Έκκλησία. Διότι, όπως λέγει ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμᾶς εκείνο πού μᾶς σώζει τελικά δέν είναι ούτε ή νηστεία, ούτε ή φαλμωδία, ούτε ή προσευχή από μόνα τους, αλλά “τό εκτελεΐσθαι ταϋτα ένώπιον του Θεοϋ... όταν άτενώς ή διάνοια εκείνω ένορᾶ, και διά τό προς αυτόν όρᾶν και νηστεύη και φάλλη και προσεύχεται”. Αυτή δέ ή “άτενης ένόραση” του Θεοϋ και ή καύση τής καρδίας (Λουκ. κβ' 32) έν όφει τής βραδυνης Θείας Κοινωνίας είναι άκριβώς αυτό πού δίνει ένα έντελώς διαφορετικό νόημα σε κάθε στιγμή τής ήμέρας πού πέρασε και άποτελεί τήν σταυραναστάσιμη εκείνη γεύση πού αύξάνει τον πόθο τών χριστιανών για περισσότερη χριστοποίηση τής ζωής τους “ότι χρηστός ο Κύριος” (Ψαλ. λγ' 9).

Σκέψεις για την Μεγάλη Τεσσαρακοστή

Μητροπολίτου Έδέσσης Ίωήλ Φραγκάκου

Είναι γνωστό πώς στην περίοδο αυτή έχουμε δυο νηστείες. Είναι περίπου έπτα εβδομάδες αυστηρής νηστείας και μία ή εβδομάδα της Τυρινής που προηγείται, οκτώ. Για πολλούς είναι μία ευχάριστη και επιθυμητή περίοδος, ενώ για άλλους είναι δύσκολη και για άλλους καθόλου ευχάριστη. Θα προσπαθήσουμε να πούμε λίγες σκέψεις για την περίοδο αυτή, όπως την έχουν χαρακτηρίσει οι Άγιοι Πατέρες της Εκκλησίας μας.

Πρώτα πρώτα να θυμηθούμε τον Άγιο Ίωάννη το Δαμασκηνό, που κάνει μία γενική παρατήρηση για την Αγία Τεσσαρακοστή. Λέγει προς όλους μας: «Την Τεσσαρακοστήν μη έξουθενείτε· μίμησιν γάρ περιέχει τῆς τοῦ Χριστοῦ πολιτείας». Είναι σημαντική παρατήρηση αυτή. Ο Χριστιανός δεν έξουθενώνει, δηλ. δεν αφαιρεί τη δύναμη της μεγάλης Τεσσαρακοστής. Πιο πλατειά θα λέγαμε, δεν περιφρονεί την μεγάλη Τεσσαρακοστή. Δε λέγει πώς ή περίοδος αυτή δεν είναι σωστή, ούτε κοροϊδεύει τη νηστεία της Εκκλησίας, ούτε την άτιμάζει, ούτε δυσανασχετεί με τον έρχομό της, ούτε εύχεται να περάσει γρήγορα, ούτε καταλύει

τη νηστεία επιδεικτικά και χωρίς λόγο, ούτε προπαγανδίζει πώς οι καιροί άλλαξαν και πρέπει να αλλάξουμε και έμεις.

Η Αγία Τεσσαρακοστή είναι μία μίμηση της ζωής του Χριστού. Μετά τη βάπτισή Του πήγε στην έρημο και εκεί «νηστεύσας ημέρας τεσσαράκοντα και νύκτας τεσσαράκοντα ύστερον έπεινασεν» (Ματθ. 4,2). Ο Χριστός ήταν τέλειος άνθρωπος και μέσα Του δεν είχε την άμαρτητική φορά, αλλά χρειαζόταν να μάς δώσει τύπο ζωής. Έπρεπε να έχουμε μία εικόνα άσκήσεως μπροστά μας, για να επιτύχουμε το σκοπό μας, που είναι ή ένωσή μας με το Θεό. Κατά την περίοδο αυτή δέχθηκε και τους πειρασμούς του διαβόλου και κατά τη διάρκεια των πειρασμών Του «άγγελοι διηκόνουν αὐτῷ» (Μάρκ. 1,13). Πολλά διδάγματα έχει να μάς δώσει ή περίοδος των πειρασμών του Κυρίου.

Ο Χριστός εκπαιδεύθηκε τρόπον τινά στους πειρασμούς με τη νηστεία. Αργότερα ο διάβολος σαν μία φοβερή θύελλα θα έπιπέσει επάνω Του. Σ' όλους τους πειρασμούς βγήκε νικητής. Το ίδιο και ο πιστός. Στη ζωή μας θα έχουμε πολλούς πειρασμούς. Χρειαζόμαστε εκπαίδευση. Η περίοδος της νηστείας είναι μία πνευματική εκπαίδευση του Χριστιανού. Μαθαίνει να πολεμά. Ο Κύριος μάς έδειξε τον τρόπο, αφού πρώτα αυτός πειράσθηκε.

Ο Χριστός μέσα στην περίοδο της νηστείας πειράσθηκε και νίκησε. Επίσης και οι πιστοί πειράζονται. Γιατί παραχωρεί τους πειρασμούς ο Θεός; Για να πληροφορηθούμε πώς είμαστε ανώτεροι απ' αυτούς. Για να ταπεινωμάστε. Για να πληροφορηθεί ο δαίμονας πώς τον έγκαταλείψαμε. Για να άσκηθούμε. Για να λάβουμε σαφή πείρα της δωρεάς του Θεού. Άγγελοι Κυρίου στηρίζουν τους άγωνιστές.

Ὁ διάβολος πείραξε τὸ Χριστὸ κατὰ τὴν περίοδο τῆς νηστείας ὄχι μόνο μὲ τὸν τρόπο, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν τόπο. Ἡ μοναξιά καὶ ἡ ἀπομόνωση εἶναι πολλές φορές ὄπλα τοῦ διαβόλου. Παράδειγμα ἡ Εὐα, τὴν ὁποία πείραξε, ὅταν ἦταν χωρισμένη ἀπὸ τὸν Ἀδάμ. Ἀκόμη, ἡ ἀπομόνωση φέρνει μερικὲς φορές τὴν μονοτονία, τὴν ἀκηδία, τὴν πείνα, τὴν ἀδημονία. Τότε κατὰ τὴν περίοδο τῆς νηστείας παίρνει θάρρος καὶ ἐπιτίθεται ἐναντίον μας. Ὅταν ὅμως μᾶς δεῖ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους καὶ συγκεκροτημένους, δὲν ἔχει τὸ θάρρος (γράφει ὁ ἱερός Χρυσόστομος) νὰ μᾶς κάνει μεγάλη ζημιά. Γι' αὐτό, λοιπόν, στὴν περίοδο τῆς νηστείας νὰ συχνάζουμε στὴν Ἐκκλησία, στὶς ἀκολουθίες, καὶ ὅλοι μαζὶ νὰ στηρίζουμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο γιὰ νὰ ἐνθαρρυνόμαστε πὼς στὸν ἀγῶνα μας δὲν εἴμαστε μόνοι, ἀλλὰ μαζὶ μας εἶναι ὅλη ἡ Ἐκκλησία. Τὸν Κύριο Τὸν ἐνθάρρυναν οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ. Καταλαβαίνουμε, συνεπῶς, πόση μεγάλη ὠφέλεια παίρνουμε ἀπὸ τὴν ἁγία Τεσσαρακοστή.

Μετά, ἓνας ἄλλος Ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, γράφει πὼς κατὰ τὴν περίοδο τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ὁ ἄνθρωπος ἐμπορεύεται τὴν πνευματικὴ ἐμπορία καὶ συγκεντρώνει πολὺ πλοῦτο ἀρετῆς. Τονίζει πὼς δὲν εἶναι μεγάλο κατόρθωμα νὰ διέλθουμε τὶς ἡμέρες ἀπλῶς τῆς νηστείας, ἀλλὰ σημασία ἔχει νὰ διορθώσουμε κάτι ἀπὸ τὰ ἐλαττώματά μας καὶ νὰ πλυθοῦμε ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματά μας, «εἰ διωρθώσαμέν τι τῶν ἡμετέρων ἐλαττωμάτων, εἰ τὰ ἁμαρτήματα ἀπενιψάμεθα».

Συνηθίζουμε νὰ ρωτᾶμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο κατὰ τὴν περίοδο τῆς Τεσσαρακοστῆς «πόσας ἕκαστος ἐβδομάδας ἐνήστευσε· καὶ ἔστιν ἀκοῦσαι λεγόντων τῶν μὲν, ὅτι δυό, τῶν δὲ ὅτι τρεῖς, τῶν δέ, ὅτι πάσας ἐνήστευσαν τὰς ἐβδομάδας», δηλαδή συμβαίνει νὰ ἀκοῦς νὰ λένε ἄλλος μὲν πὼς νήστευσε δυό, ἄλλος τρεῖς καὶ ἄλλος ὅλες τὶς ἐβδομάδες. Καὶ ποιὸ εἶναι τὸ κέρδος, ἐὰν δίχως κατορθώματα ἀρετῆς περάσουμε τὴν περίοδο τῆς νηστείας;

Ἐὰν κάποιος λέγει, ὅτι νήστευσα ὅλη τὴν περίοδο τῆς Τεσσαρακοστῆς, σὺ εἶπέ, ὅτι

εἶχα ἐχθρὸν καὶ συμφιλιώθηκα μ' αὐτόν· εἶχα συνήθεια νὰ κατηγορῶ καὶ τὴν ἐσταμάτησα· εἶχα συνήθεια νὰ ὀρκίζομαι καὶ ἀπαλλάχθηκα ἀπὸ τὴν κακὴ συνήθεια.... Καμία ὠφέλεια δὲν θὰ ἔχουμε ἀπὸ τὴν νηστεία, ἂν ἀπλῶς καὶ μόνο τὴν περάσουμε εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχε. Ἄν περάσουμε τὴ νηστεία τῶν φαγητῶν, ὅταν περάσουν οἱ σαράντα ἡμέρες, περνᾷ καὶ ἡ νηστεία· ἂν ὅμως ἀπέχουμε ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα καὶ ἡ περίοδος τῆς νηστείας νὰ περάσει, ἐκείνη ἡ νηστεία (δηλ. τῶν ἁμαρτημάτων) πάλιν μένει καὶ θὰ εἶναι συνεχῆς ἡ ὠφέλεια σὲ μᾶς καὶ πρὶν ἀκόμα ἀπὸ τὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν θὰ μᾶς χαρίσει ὄχι μικρὲς ἀμοιβὲς ἐδῶ.

Βλέπουμε πὼς ἡ μεγάλη Τεσσαρακοστὴ δὲν εἶναι μία περίοδος γιὰ νὰ νηστεύσουμε μόνο ἀπὸ φαγητά, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐξασκούμαστε στὴν ἀρετῆ. Ὅταν ὅλα αὐτὰ τὰ κατορθώσουμε, τότε θὰ ἀξιωθοῦμε τὴν κυρία ἡμέρα νὰ προσέλθουμε στὴν πνευματικὴ τράπεζα, δηλ. στὴ θεία Εὐχαριστία, γιὰ νὰ κοινωνήσουμε. Ἡ προσέλευση στὸ μυστήριο τῆς ζωῆς εἶναι ἱκανὸ κίνητρο, γιὰ νὰ μᾶς παρακινεῖ στὴν πνευματικὴ μας ἄσκηση.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τονίζει πὼς ἡ νηστεία εἶναι καὶ καθάρσιο τοῦ ἑαυτοῦ μας. Πρὸ τῆς μεγάλης ἡμέρας τοῦ Πάσχα, «κάθαρσις ἐστὶ προεόρτιος». Ὁ χριστιανὸς ἐπιτυγχάνει τὴ «συνέκρωση» μὲ τὸ Χριστό, συμμετέχει στὴ νέκρωση τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως ὁ Κύριος νεκρώνει τὴ σάρκα Του γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου, ἔτσι καὶ οἱ χριστιανοὶ νεκρώνουν τὰ πάθη τους γιὰ τὴ σωτηρία τὴν ἰδική τους. Ὁ Κύριος νήστευσε λίγο πρὶν ἀπὸ τὸν πειρασμό, ἐμεῖς πρὶν ἀπὸ τὸ Πάσχα.

Μὲ τέτοιες σκέψεις ἂς διέλθουμε τὸ στάδιο τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς γιὰ νὰ ὠφεληθοῦμε πολὺ.

Τὰ χαλινάρια

Αρχιμ. Νίκωνος Κουτσίδα

Ὁ διάσημος δανός σκηνοθέτης Λάρς φόν Τρίερ ἔδωσε μία συνέντευξη πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια. Ἄρχισε μιλώντας γιὰ τοὺς γονεῖς του καὶ τὰ παιδικὰ του χρόνια:

-Μεγάλωσα στό μέσο μιᾶς οἰκογένειας, χωρὶς συναίσθημα, θρησκεία καὶ χαρά! Οἱ γονεῖς μου ἐπιχείρησαν νά μοῦ μεταδώσουν τήν ἡδονή τῆς ἀπόλυτης ἐλευθερίας, χωρὶς ὅμως νά μπορέσουν ποτέ, νά φανταστοῦν ὅτι ἡ ὑπερβολική ἐλευθερία, πού μοῦ προσέφεραν, βάραινε τοὺς εὐθραυστους παιδικούς μου ὤμους μέ ἓνα ἀσήκωτο αἶσθημα κενοῦ, μέ μιά φοβερὰ πιεστική σάν παιδί ἀνάγκη νά ἀκούσω ἓνα: ὄχι. Μέ ἄφηναν ἐλεύθερο νά κάνω ὅ,τι πιό ἀσυλλόγιστο περνοῦσε ἀπὸ τό μυαλό μου· ὅ,τι ἤθελα! Μποροῦσα νά ἀλγτεύω καὶ νά πίνω, χωρὶς κανεὶς νά δίνει σημασία. Δέν ὑπῆρχε γιὰ μένα κανένας νόμος! Αὐτό ὅμως τό γεγονός μοῦ δημιούργησε ἓνα σωρό προβλήματα! Ἀκόμη καὶ στά ἀπλά θέματα τῆς καθημερινότητας! Κανένας ἀπὸ τοὺς γονεῖς μου δέν ἦταν διατεθειμένος νά μοῦ ὑποδείξει, τί ἦταν σωστό καὶ τί ὄχι! Μά, ὅταν ἔχεις βιώσει μιά τέτοια παιδική ἡλικία, μετά ταλαιπωρεῖσαι, φάχνοντας νά βρεῖς ὄλο καὶ πιό πολλούς περιορισμούς (!)

Πῶς νά μὴν συμπονέσει κανεὶς ἓνα τέτοιο ἄνθρωπο γιὰ τήν τραγωδία πού πέρασε καὶ πού, δυστυχῶς, συνεχίζει νά περνάει μέ τίς φοβίες του καὶ μέ διάφορες ἄλλες δυσκολίες! Παρά τίς μεγάλες ἐπαγγελματικές του ἐπιτυχίες!

Ἀλλά καὶ πῶς νά μὴν ἀναλογισθοῦμε τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος μέ τίς ἐντολές-ὁδηγίες του ἔβαλε ὠρισμένους «κανόνες», «περιορισμούς» στήν ζωὴ μας!

Σ' ἓνα τροπάριο τῆς δεύτερης Κυριακῆς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, αὐτοὶ οἱ περιορισμοὶ ὀνομάζονται «πατρικοί χαλινοί», «πατρικά χαλινάρια». Χαλινάρια μέν, ἀλλά πατρικά· περιορισμοὶ ἀγάπης τοῦ πατέρα

καὶ ὄχι τιμωρίας. Γιατί μᾶς γλυτώνουν ἀπὸ πνευματικές καὶ σωματικές συμφορές, σάν καὶ αὐτές τοῦ Τρίερ καὶ ἀπὸ ἄλλες ἀκόμη χειρότερες!

-Ἀφοῦ πέταξα τὰ πατρικά χαλινάρια, ἐξαιτίας τοῦ ἄστατου μυαλοῦ μου, ἔζησα μέ τοὺς κτηνώδεις (=ζώδεις!) λογισμούς τῆς ἁμαρτίας. Καὶ δαπάνησα ὄλη μου τὴ ζωὴ ζώντας ἀσώτως, ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος. Στερούμενος δέ τῆς πνευματικῆς τροφῆς πού στηρίζει τήν καρδιά, ἔτρωγα τήν ἡδονή τῆς ἁμαρτίας, ξεγελώντας τήν καρδιά μου, πῶς εἶναι τάχα τροφή ἢ ἡδονή. Ἀλλά, Πατέρα μου ἀγαθέ, δέξαι με ὅπως τόν ἄσωτο υἱό καὶ σῶσε με (Ἀπόστιχα Κυριακῆς Β' Νηστειῶν, ἐσπέρας).

Ἀλλά ἡ μετάνοιά μας καὶ ἡ ἐπιστροφή μας στόν πατέρα μας Θεό γίνονται πραγματικότητα ἂν ἀναλάβουμε νά ἀποκτήσουμε κανόνες-περιορισμούς στίς σκέψεις καὶ στά ἔργα τῆς ἁμαρτίας πρᾶγμα πού σημαίνει πῶς πρέπει:

- Νά πάρουμε στά σοβαρά τήν νηστεία, πού δυναμώνει τὴ θέλησή μας γιὰ ἀντίσταση στό κακό.

- Νά ἀγαπήσουμε τήν προσευχή στό σπίτι καὶ στήν ἐκκλησία, πού εἶναι πηγὴ δυνάμεως. Πόσο καταλυτική εἶναι π.χ. ἡ βραδινὴ λειτουργία τῶν Προηγιασμένων! Πόσοι συμμετέχουν σ' αὐτήν;

- Νά στηρίζουμε τήν καρδιά μας μέ τήν πνευματικὴ τροφή τοῦ Εὐαγγελίου γιὰ νά νικήσουμε τοὺς πειρασμούς τοῦ θυμοῦ, τῆς μνησικαχίας, τῶν διεφθαρμένων ἐπιθυμιῶν.

- Νά πυκνώσουμε τίς ἐξομολογήσεις μας στόν πνευματικὸ μας πατέρα.

Τώρα, πού διανύουμε τήν Μεγάλη Τεσσαρακοστή, περίοδο πνευματικοῦ ἀγώνα, ἅς κάνουμε κάτι παραπάνω ἀπὸ ὅ,τι συνήθως. Καὶ ὁ Χριστὸς θὰ εὐλογήσει πλούσια τοὺς κόπους μας!

Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ

π. Ἐμμανουὴλ Νιράκη

Γιὰ τὴν μεγάλη ἑορτὴ τοῦ Πάσχα μᾶς προετοιμάζει ἡ ἐκκλησία μας τοῦτες τὶς μέρες. Ἀπὸ τὴν Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου μέχρι καὶ τὴν Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς εἶναι μία περίοδος προπαρασκευαστικὴ γιὰ τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σαρακοστή. Ἡ πνευματικὴ μας ἀδυναμία καὶ ἀνωριμότητα, δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ βρεθοῦμε ξαφνικὰ στὴν «παλαίστρα» τῆς μεγάλης Σαρακοστῆς. Ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου εἶναι ἡ προετοιμασία τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὸ μεγάλο πνευματικὸ ταξίδι διάρκειας 48 ἡμερῶν. Καὶ ὅπως κάθε ταξιδιώτης ξέρει γιατί ταξιδεύει καὶ ποιὸς εἶναι ὁ προορισμὸς του, ἔτσι καὶ μεῖς, οἱ συμμετέχοντες σ' αὐτὸ τὸ ταξίδι ξέρουμε καὶ γνωρίζουμε πολὺ καλὰ ὅτι τὸ τέλος αὐτῆς τῆς μακρᾶς πορείας εἶναι τὸ Πάσχα, δηλ. ἡ διάβασή μας ἀπ' τὸ κράτος τοῦ θανάτου στὴν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ὅπως λοιπὸν προετοιμάζουμε τὰ σπίτια μας, ὅταν περιμένουμε νὰ ὑποδεχθοῦμε κάποιον, ἔτσι πρέπει νὰ προετοιμασθοῦμε κατ' ἐξοχὴν πνευματικά, ὥστε κατὰ τὸ μέτρο τοῦ δυνατοῦ νὰ ἀποδειχθοῦμε ἄξιοι καὶ ἱκανοὶ τῆς Νέας Ζωῆς ποῦ «ἀνατέλει ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Κυρίου μας».

Τούτη ἡ περίοδος εἶναι περίοδος κατά- νυξης καὶ πένθους. Καὶ αὐτὸ γίνεται εὐκολὰ ἀντιληπτὸ τόσο ἀπ' τὰ τροπάρια καὶ τοὺς ὕμνους ποῦ φάλλονται στίς πολλὰς ἱερὰς ἀκολουθίες αὐτῆς τῆς περιόδου, ὅσο καὶ ἀπ' τὰ ἄμφια τῶν ἱερέων μας. Ἡ μόνη μέρα ποῦ δὲν εἶναι πένθιμη τούτη τῆς περιόδου εἶναι ἡ Κυριακὴ, γιατί αὐτὴ εἶναι ἡ μέρα τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασης τοῦ Κυρίου μας. Περίοδος πένθους λοιπὸν, ἀλλὰ ἀλήθεια ξέρουμε γιατί πρέπει νὰ πενθοῦμε; Ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία τοῦ πένθους μας; Ἡ πρώτη εἶναι ὅτι ἡ ἁγία καὶ μεγάλη Σαρακοστή μᾶς ὑπενθυμίζει, μᾶς προετοιμάζει καὶ μᾶς κατευθύνει πρὸς τὰ Σεπτὰ Πάθη καὶ

τὸν σταυρικὸ θάνατο τοῦ Κυρίου μας. Ὅλη αὐτὴ ἡ καταλυτικὴ περίοδος κινεῖται καὶ περιστρέφεται γύρω ἀπ' αὐτὸ τὸ φρικτὸ καὶ συγκλονιστικὸ γεγονός. Καὶ ὅπως ὁ Χριστὸς προετοίμασε τοὺς μαθητὲς Του γι' αὐτὰ ποῦ θὰ συμβοῦν, ἔτσι καὶ ἡ ἐκκλησία μᾶς προἰδεάζει γιὰ τὰ μέλλοντα.

Ἡ δευτέρη αἰτία τοῦ πένθιμου χαρακτήρα αὐτῆς τῆς περιόδου εἶμαστε ἐμεῖς. Τὸ ἀνθρώπινο γένος μὲ τὰ πάθη καὶ τὶς ἁμαρτίες του εἶναι ἡ αἰτία γιὰ ὅσα ἔπαθε ὁ ἀναμάρτητος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ «Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν» καὶ «ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα» μᾶς ὑπενθυμίζει ὁ ἀπ. Παῦλος. Ἐμεῖς λοιπὸν εἶμαστε οἱ αἴτιοι γιὰ τὰ πάθη Του, ἐμεῖς εἶμαστε ἔνοχοι γιὰ τὸ φρικτὸ Του θάνατο. Νὰ λοιπὸν γιατί πρέπει τὰ δάκρυα τῆς μετανόιας νὰ τρέχουν ἀπ' τὰ μάτια μας καὶ μὲ πένθος καὶ κατάνυξη νὰ ἐπανορθώσουμε τοῦτες τὶς μέρες κάθε τι κακὸ καὶ ἄνομο ποῦ διαπράξαμε.

Αὐτὴ ἡ περίοδος εἶναι ὅμως καὶ περίοδος μετανόιας καὶ συντριβῆς. Βεβαίως ὅλη μας ἡ ζωὴ ὀφείλουμε νὰ εἶναι περίοδος μετανόιας καὶ ἐπιστροφῆς στὸ Θεό, ὅμως τοῦτες οἱ μέρες, ὅπως λέει ὁ ἀπ. Παῦλος, εἶναι «καιρὸς εὐπρόσδεκτος» καιρὸς δηλ. κατάλληλος γιὰ μετάνοια καὶ ἐπιστροφή. Εἶναι καιρὸς δηλ. νὰ ἀφήσουμε πίσω μας τὸ αἶσθημα τῆς ἀποξένωσης ἀπ' τὸ Θεό, τῆς ἀπομάκρυνσης ἀπ' τὴν μακαριότητα καὶ τὴν κοινωνία μαζί Του, ἀπ' τὴν ἀληθινὴ Ζωὴ ποῦ ὁ ἴδιος μᾶς πρόσφερε μὲ τὴ θυσία Του.

Ἡ μετάνοια ὅμως δὲν εἶναι ἓνα στιγμιαῖο γεγονός ποῦ ἐξαντλεῖται τὴν ἡμέρα τῆς ἐξομολογήσεώς μας. Εἶναι μία διαρκὴς καὶ ἀέναντος προσπάθεια ποῦ δὲν ἔχει τέλος, γιατί ὅσο πλησιάζει κανεὶς τὸ Θεό, διὰ τοῦ

δρόμου τῆς μετανοίας, τόσο ἀντιλαμβάνεται ὅτι κοντὰ Του τίποτα δὲν τελειώνει καὶ δὲν ὀλοκληρώνεται. Ἄν ὁ προορισμὸς τῆς ζωῆς μας εἶναι νὰ ζήσουμε κοντὰ στὸ Χριστὸ καὶ μαζί μὲ τὸ Χριστό, τότε ὄλος μας ὁ βίος πρέπει νὰ εἶναι μία συνεχῆς, ἀδιάκοπος καὶ διαρκῆς μετάνοια, ἡ ὁποία συνεχῶς καὶ ἀσταμάτητα, προάγεται, βελτιώνεται καὶ τελειοποιεῖται. Γιὰ νὰ ἔχει ὅμως ἐπιτυχία αὐτὸς ὁ ἀγώνας ἐπιβάλλεται νὰ κτυπηθεῖ ὁ ἐγωισμὸς μας, νὰ ἡττηθοῦν τὰ πάθη μας, νὰ συρρικνωθοῦν οἱ ματαιόδοξες φιλοδοξίες μας καὶ νὰ παραμερισθοῦν τὰ ἰδιοτελεῖ συμφέροντά μας. Ἡ ἀπάρνηση ὅλων αὐτῶν εἶναι μία ἐπίπονη καὶ ἐργώδης προσπάθεια ποὺ προκαλεῖ πόνο καὶ θλίψη, ἀντιδράσεις καὶ ἐπαναστάσεις μέσα μας, ἀφοῦ τὸ ἐσωτερικὸ μας κατεστημένο λειτουργεῖ ἀντιδραστικὰ καὶ ἐνάντια καὶ οὐσιαστικὰ ἀντιτάσσεται σὲ κάθε προσπάθεια πνευματικῆς ἀνάτασης καὶ ἀναγέννησης, στὴ μετάνοιά μας δηλαδὴ καὶ στὴν ἐπιστροφή μας στὸ Θεό. Γι’

αὐτὸ ὁ Κύριός μας αὐτὸ τὸ δρόμο τὸν ὀνόμασε «στενὴ πύλη καὶ τεθλιμμένη ὁδὸ» ποὺ ὅμως εἶναι ἡ «ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν».

Ἡ Μεγάλῃ Σαρακοστῇ ὅμως εἶναι καὶ περίοδος νηστείας. Ὅταν κανεὶς πενθεῖ καὶ θλίβεται, στερεῖ δηλαδὴ τὸν ἑαυτὸ του ἀπ’ τῆ χαρὰ, τότε νηστεύει. Ἐνθουμούμενοι λοιπὸν τὰ σεπτὰ Πάθη τοῦ Κυρίου μας καὶ ἀναλογιζόμενοι τὸ βάρος τῆς δικῆς μας ἀμαρτίας καὶ ἐνοχῆς, τί ἄλλο μπορεῖ νὰ κάνει κανεὶς ἀπὸ νηστεία. Ἡ ἀποχὴ ἀπὸ κάποιες τροφές καὶ ἡ κατάλυση κάποιων ἄλλων τοῦτες τὶς μέρες δὲν εἶναι μία πράξη σαδιστικῆ ἐκ μέρους τῆς ἐκκλησίας μας. Ἄλλωστε ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἐξαρτώμενος ἀπ’ τὴν ὕλη καὶ ἄρα ἀπ’ τὴ τροφή. Ἡ νηστεία τῆς ἐκκλησίας μᾶς ὀδηγεῖ σὲ μιὰ ἄλλου εἴδους πείνα, πείνα γιὰ τὸ Θεό. Νὰ τὸν γνωρίσω καὶ νὰ τὸν γευθῶ. Καὶ αὐτὴ ἡ πείνα, χορταίνει μόνον μὲ κάθε τι ποὺ εἶναι «ἐκ Θεοῦ». Γι’ αὐτὸ χρειάζομαστε πρωτίστως

μία πνευματική προετοιμασία, ώστε ή νηστεία μας να μην είναι μόνο μία άπλη και ξερή άποχή τροφών, αλλά να είναι Χριστοκεντρική και Θεοκεντρική. Πρέπει δηλαδή τὸ σῶμα μας να γίνει ξανά κιβωτὸς τῆς σωτηρίας, ναὸς καὶ κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ.

Δὲν ἔχουν νόημα οἱ μακρὲς καὶ ἐξαντλητικὲς νηστείες, ὅταν ἀπουσιάζει ἡ πνευματικότητα, ἡ μετάνοια, ἡ ἀγάπη, ἡ πραότητα, ἡ ἐλεημοσύνη καὶ τόσες ἄλλες ἀρετὲς ποὺ ὀφείλουμε τούτη τὴν περίοδο νὰ καλλιεργήσουμε. Μιὰ μικρότερης διάρκειας νηστεία μπορεῖ νὰ εἶναι ἀρκετὴ, ἀρκεῖ νὰ γίνει μὲ ταπεινώση καὶ ὑπομονή. Πολλοὶ ξεκινοῦν μὲ ἐνθουσιασμό, ἀλλὰ στὸ μέσο τοῦ δρόμου ἐγκαταλείπουν, ἐξαντλημένοι, κουρασμένοι καὶ ἀπογυμνωμένοι πνευματικά. Ἄς εἶναι περιορισμένη! Ἄρκεῖ νὰ συνοδεύεται ἀπὸ ἀλήθεια, γνησιότητα, συνέχεια καὶ συνέπεια. Ἔτσι γίνεται μιὰ πραγματικὴ μάχη κατὰ τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας. Γιατί τελικὰ αὐτὸ ἔχει σημασία καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ προορισμὸς τῆς νηστείας. Νὰ πολεμήσουμε! Νὰ ἀντιταχθοῦμε στὸ κακὸ, στὴν παραβατικὴ συμπεριφορά, στὴν ἁμαρτία, στὸ διάβολο καὶ ὅ,τι εἶναι ἐξ αὐτοῦ. Ἡ νηστεία εἶναι μιὰ μάχη τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν κακὸ ἑαυτὸ του πρωτίστως ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ κακὸ γενικὰ. Δὲν εἶναι βέβαιο ὅτι θὰ βγοῦμε κερδισμένοι ἀπ' ὅλες τὶς μάχες. Σὲ κάποιες θὰ ἡττηθοῦμε. Ὅμως ἀπ' τὴ στιγμή ποὺ θὰ συνειδητοποιήσουμε ὅτι ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι μιὰ διαρκὴς μάχη ἐναντία στὸ κακὸ καὶ ὅτι σπουδαῖο καὶ ἀναντικατάστατο ὄπλο μας εἶναι ἡ νηστεία, τότε ναί! ἡ νηστεία μας πέτυχε τὸ σκοπὸ της.

Ἡ Μεγάλῃ Σαρακοστῇ ὅμως εἶναι καὶ περίοδος προσευχῆς· ἐντατικῆς καὶ ἀδιάλειπτης προσευχῆς. «Ἄγρυπνεῖτε ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι» μᾶς εἶπε ὁ Κύριος, τονίζοντας καὶ ἐξαιρῶντας τὴν ἀνάγκη καὶ τὴ σημασία τῆς προσευχῆς. Ἄν σὲ ὅλη μας τὴ ζωὴ πρέπει νὰ εἴμαστε σὲ πνευματικὴ ἐτοιμότητα, πόσο μᾶλλον τώρα, πρέπει νὰ παρουσιαστοῦμε ἄγρυπνοι φύλακες, προσευχόμενοι ἡμέρα καὶ νύκτα, γιὰ τὴν πνευματικὴ μας ἀσφάλεια καὶ προκοπή. Αὐτὴ τὴν περίοδο ζητᾶμε περισσότερο

τὴν προσέγγιση τοῦ Θεοῦ, αἰτούμενοι ἐνίσχυση καὶ πνευματικὴ δύναμη γιὰ νὰ ἀνταπεξέλθουμε στοὺς πειρασμοὺς ποὺ καιροφυλακτοῦν. Ἄν κανεὶς ἀγωνίζεται γιὰ πνευματικὰ χαρίσματα, ὅπως ἀγιότητα, ἀρετὴ, σοφία, σωφροσύνη καὶ σύνεση, πρέπει νὰ θέσει σὲ λειτουργία καὶ ἐνέργεια τὴ δύναμη τῆς προσευχῆς, μὲ πιὸ ἐντατικὸς ρυθμοὺς, ἀφοῦ ἡ περίοδος αὐτὴ εἶναι τὸ στάδιο τῶν ἀρετῶν ἀλλὰ καὶ τὸ πεδίο τῶν πειρασμῶν συνάμα. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἱερεῖς ἀκολουθίες τούτη τὴν περίοδο πυκνώνουν καὶ πληθαίνουν, δίνοντας τὴ δυνατότητα σὲ κάθε φυχή ποὺ ἀναζητᾶ τὴν ἐπαφή καὶ τὴν κοινωνία μὲ τὸ Θεὸ νὰ τὸ ἐπιτύχει.

Προσευχὴ δοξολογίας, εὐγνωμοσύνης καὶ εὐχαριστίας, γιὰ ὅλα ὅσα μᾶς ἔδωσε καὶ ὅλα ὅσα μᾶς προσφέρει. Προσευχὴ ποὺ ἀποπνέει γνησιότητα καὶ αὐθεντικότητα, γι' αὐτὸ ποὺ εἴμαστε καὶ ὄχι γι' αὐτὸ ποὺ θὰ θέλαμε νὰ εἴμαστε. Προσευχὴ ἀδιάλειπτη καὶ ἐντατικὴ καὶ ὄχι κατὰ διαστήματα καὶ χλιαρὴ. Ἐν τέλει ὅλη μας ἡ ζωὴ νὰ εἶναι μιὰ προσευχὴ· ὅ,τι πράττουμε, ὅ,τι λέμε, ὅ,τι σκεφτόμαστε νὰ εἶναι μιὰ εὐκαιρία κοινωνίας καὶ ἐπαφῆς μὲ τὸ Θεό.

Ἄν λοιπὸν αὐτὴ ἡ περίοδος εἶναι μιὰ περίοδος κατάνυξης καὶ πένθους, ἀληθινῆς καὶ πραγματικῆς μετάνοιας καὶ οὐσιαστικῆς νηστείας τότε ὅλος μας ὁ ἀγώνας θὰ εἶναι μιὰ προσευχὴ στὸ Θεό. Ἄν ἀνακαλύψουμε τὴν χαμένη μας πίστη καὶ ἐμπιστοσύνη στὸ Θεό, ἂν ξαναβροῦμε τὸ δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς καὶ κοινωνίας μαζί Του, ἂν δώσουμε νόημα καὶ σκοπὸ στὴ νηστεία μας, μέσα ἀπ' τὴν παράλληλη ἄσκηση τῶν ἀρετῶν, κι ἂν «πεισοῦμε» τὸν ἑαυτὸ μας νὰ πενθήσει μὲ κατάνυξη γιὰ τὰ λάθη του, τότε θὰ βροῦμε ξανά τὸ χαμένο μας ἑαυτὸ, θὰ ξαναβροῦμε δηλαδή τὸν ἴδιο τὸ Θεό.

Τότε ναί! Ἡ Μεγάλῃ Σαρακοστῇ θὰ εἶναι ὁ δρόμος ποὺ θὰ μᾶς ὀδηγήσει κάτω ἀπὸ τὸ Σταυρὸ τοῦ Κυρίου, μπροστὰ στὸ κενὸ τάφο, ἐνώπιον τοῦ φωτὸς τῆς Ἀναστάσεως ποὺ θὰ λαμπρύνει καὶ θὰ φωτίσει ὁλόκερο τὸ κόσμο.

Καλὴ, εὐλογημένη καὶ καρποφόρα
Ἁγία Σαρακοστὴ

Τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ - Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας

Αρχιμ. Νικάνορος Καραγιάννη

Σήμερα ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὸ θρίαμβο τῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς ἀλήθειας γιὰ τὸν Θεὸ καὶ τὸν ἄνθρωπο, γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴ ζωή. Θυμᾶται τὸ ἱστορικὸ γεγονὸς τῆς ἀναστήλωσης τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ διακηρύσσει τὴν αὐτοσυνείδησή της, δηλαδὴ φανερώνει τὸ πρόσωπο της. Γιατί μὲ τὸ πρόσωπο ἐκφράζουμε τὸ βαθύτερο εἶναι μας, τὸ περιεχόμενο τῆς καρδιάς μας. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ σημερινὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα ἀναφέρεται στὴν προτροπὴ τοῦ Φιλίππου στὸ φίλο του Ναθαναήλ, «ἔρχου καὶ ἴδε», ἔλα νὰ δεῖς καὶ νὰ γνωρίσεις προσωπικὰ τὸν Χριστό, γιὰ νὰ Τὸν ἀκολουθήσεις. Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ὁ Χριστὸς παρατεινόμενος στοὺς αἰῶνες, τὸ μυστήριό τῆς παρουσίας Του καὶ τῆς ἐνέργειάς Του. Ὁρθόδοξη πίστη εἶναι προσωπικὴ ἐπαφὴ μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ μέσα στὸ γεγονὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐμπειρία τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ

Στὴν ἱστορία πολλοὶ ἀναζήτησαν καὶ ἀνακάλυψαν ἀποσπασματικὲς ἀλήθειες γιὰ τὸν Θεὸ καὶ τὸν κόσμο. Κάποιοι ἄλλοι ἰσχυρίστηκαν ὅχι ἦταν ἀπεσταλμένοι τοῦ Θεοῦ καὶ ἔτσι ἐπινόησαν θρησκευεῖς. Δημιούργησαν τὸ «εἶδωλο τοῦ Θεοῦ», ὅχι ὅμως τὸν ἀληθινὸ Θεό. Ὁ Χριστὸς φέρνει τὸν Θεὸ ἀνάμεσα στοὺς ἄνθρώπους, γιατί εἶναι ὁ ἴδιος Θεός. Δὲν μιλάει ἀπλῶς γιὰ τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ εἶναι Αὐτὸς ἡ ἀλήθεια. Ἡ πίστη στὸ θεανθρώπινο πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀπὸ μόνη της ἓνα θαῦμα «οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ» (Α' Κορ. 12,3). Μία τέτοια πίστη εἶναι ἓνα δῶρο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὸν ἄνθρωπο, μία προσωπικὴ ἀποκάλυψη καὶ ἐμπειρία μέσα στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας τονίζει ὅτι στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ἡ θεϊκὴ καὶ ἡ ἀνθρώπινη φύση ἐνώθηκαν «ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως καὶ ἀναλλοιώτως», χωρὶς νὰ συγχέονται καὶ χωρὶς νὰ διαιροῦνται. Ἐνα μυστήριό ποῦ δὲν μποροῦμε νὰ τὸ κατανοήσουμε, πολὺ δὲ περισσότερο νὰ τὸ ἐρμηνεύσουμε. Γιατί ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ δὲν χωράει στὴ λογικὴ τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν μπαίνει στὸ μικροσκοπιο τῆς ἔρευνας καὶ τοῦ πειράματος. Τὰ δόγματα, ποῦ μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς σημερινῆς γιορτῆς καλοῦμαστε νὰ διαφυλάξουμε, χαράζουν τὰ ὅρια τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως, ἀλλὰ δὲν ἐξηγοῦν τὸ μυστήριό τοῦ Θεοῦ. Μᾶς προτρέπουν νὰ ἐμπιστευθοῦμε καὶ νὰ ζήσουμε μὲ τὴν καρδιά μας αὐτὸ ποῦ ὁ Θεὸς μᾶς ἀποκάλυψε, ὅχι ὅμως νὰ ἀναλύσουμε μὲ τὸ μυαλὸ αὐτὸ ποῦ ἡ Ἐκκλησία μᾶς παρέδωσε.

Παραχαράξεις τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ

Τὸ μυστήριό τοῦ Χριστοῦ συνίσταται μεταξὺ ἄλλων στὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ «κρύβεται» πάντοτε πίσω ἀπὸ τὸν Υἱὸ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐδῶ βρίσκεται τὸ σημεῖο ποῦ σκοντάφτει ἡ ἀνθρώπινη λογικὴ τότε καὶ σήμερα. Ἐδῶ ἀρχίζει ἡ τραγικὴ ἱστορία τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων αἱρέσεων, οἱ ὁποῖες νοθεύουν τὴν πίστη καὶ ἀκυρώνουν τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ αἵρεση εἶναι ὁ πειρασμὸς τῆς λογικῆς πάνω στὴν ἀποκάλυψη τῆς πίστεως. Ὅσα στοιχεῖα τῆς πίστεως τὰ κατανοεῖ, τὰ ἀποδέχεται καὶ τὰ ὑπερτονίζει. Τὰ ὑπόλοιπα τὰ προσπερνᾷ καὶ τὰ ὑποτιμᾷ. Διαχωρίζει τὸν Ἰησοῦ τῆς ἱστορίας ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλωστε, ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι τὸν Χριστὸ τὸν συνάντησαν ἀναρίθμητοι ἄνθρωποι στὴν ἐπίγειά διαδρομὴ του. Τὸν γνώρισαν ὡς «υἱὸ

τῆς Μαρίας», ὡς προφήτη, ὡς χαρισματικὸ διδάσκαλο τῆς Ναζαρέτ. Δὲν μπόρεσαν ὅμως ὅλοι νὰ διακρίνουν πίσω ἀπὸ Αὐτὸν τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, τὸν Θεάνθρωπο Χριστὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἱστορία ἀποδεικνύει τὸ πέρασμά Του ἀπὸ τὸν κόσμο. Ψηλαφίζει τὰ τεκμήρια τῆς παρουσίας Του. Ἀναγνωρίζει τὸ μεγαλεῖο καὶ ἄλλοτε ἀμφισβητεῖ τὴν ὑπεροχὴ Του. Δὲν μπορεῖ ὅμως μὲ τὴν ἔρευνα καὶ τὴν ἐπιστημολογίαν νὰ ἀποδείξει τὴ θεότητά Του. Τὸ μυστήριον τοῦ θεανθρώπινου προσώπου τοῦ Χριστοῦ τὸ βιώνουμε «ἐν πίστει» μέσα στὴν Ἐκκλησία. Εἶναι ἀδιανόητο νὰ ἀναζητοῦμε τὴν ἀλήθεια γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ στὴν ἀσυδοσία ἢ τὴ χυδαιότητα τῆς τέχνης, στὴν

τόλμη ἢ στὴ βλασφημία τῆς διανόησης, στὰ πολύκροτα βιβλία καὶ τὶς κινηματογραφικὲς ὑπερπαραγωγές.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, δὲν μπορούμε νὰ ἀπαιτοῦμε ἀπὸ τὰ ἀχαλίνωτα στοιχεῖα τοῦ κόσμου νὰ γίνονται κήρυκες τῆς ἀλήθειας τοῦ Χριστοῦ. Ἄν «κόσμος» εἶναι καθετὶ ποὺ βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὴ χάρη καὶ τὴν ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, τότε «τὰ τοῦ κόσμου» θὰ συγκρούονται πάντοτε μὲ τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν πραγματικότητα τοῦ Θεοῦ. Ἐμεῖς ὅμως γνωρίζουμε ὅτι «αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἢ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν» (Α' Ἰω. 5,4), ἀφοῦ τὸν τελευταῖο λόγο γιὰ ὅλους καὶ γιὰ ὅλα τὸν ἔχει ὁ Θεός. Ἀμήν.

Ὁ δρόμος τώρα ἀρχίζει

Μητροπολίτου Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Μελετίου Καλαμαρά

Ἄν ἀξιώθηκες νὰ πᾶς νὰ ἐξομολογηθῆς, καὶ μὲ τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ νὰ ξεπλυθῆς ἀπὸ τὸν ρύπο τῶν ἁμαρτιῶν σου, μὴ νομίσῃς ὅτι ὅλα πιά τελείωσαν, ὅτι μέχρι ἐδῶ ἦταν! Ὁχι! Μὴ τὸ βάλῃς αὐτὸ μέσα στό μυαλό σου! Μὲ τὴν ἐξομολόγησιν, δὲν τελείωσαν ὅλα! Ἀντίθετα, ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ἀρχίζει ὁ μέγας ἅγιος ἀγώνας γιὰ εὐαρέστησιν τοῦ Κυρίου.

Μὲ τὴν ἐξομολόγησίν σου, ἔκαμες μιὰ δήλωσιν στὸν Θεό, ὅτι ἀποτάσσεσαι τὸν σατανᾶ καὶ τὰ ἔργα του. Τὸ δήλωσες δυνατὰ καὶ δυναμικὰ. Καὶ τὸ ὑποσχέθηκες ὅτι τώρα πιά θὰ ζεῖς μὲ ἀρχηγό σου τὸν Χριστό. Θυμήσου ὅτι: Ὅταν ἓνας ἄνθρωπος ζεῖ περιορισμένος καὶ δεμένος στό σπίτι του καὶ στὴν δουλειά του, κανέναν δὲν ἐνοχλεῖ· καὶ κανέναν δὲν τὸν φοβᾶται.

Μὰ ἂν τύχει καὶ μπεῖ σὲ ἐπαναστατικὴ ομάδα, ὅλοι ἀρχίζουν καὶ τὸν τρέμουν! Τὸ ἴδιο παθαίνει ὁ διάβολος, ὅταν ἓνας ἄνθρωπος ἐπαναστατῶντας ἐναντίον του, γίνεται πρόκληση καὶ γιὰ ἄλλους πολλοὺς νὰ τὸν μιμηθοῦν. Ὁ ἐπαναστατημένος τέως δούλος τοῦ διαβόλου, τοῦ χαλαεῖ τώρα τὴν δουλειά. Καὶ γι' αὐτὸ σκάει καὶ γίνεται θηρίο ἐναντίον του. Καὶ κινητοποιοῦνται ὅλες οἱ δυνάμεις τοῦ σκότους (=τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ὑποκόσμου) ἐναντίον του! Νὰ τὸν ξαναγυρίσουν στὴν «ὁμορφὴ ζωὴ του»!

Καὶ ἀρχίζει μιὰ παράξενη ψυχικὴ πίεσιν. Νὰ θυμηθῆ, τί χάνει. Καὶ ὅτι θὰ χαλαεῖ τὰ πιὸ ὁμορφα χρόνια τῆς ζωῆς του, ἂν εἶναι νέος. Καί, ὅτι - στό κάτω-κάτω - ἔχει περιθώριον χρόνον καὶ προθεσμίαν, νὰ ἀλλάξῃ λίγο ἀργότερα! Καὶ τοῦ θυμίζει: Ἡ ψυχὴ θέλει ψίχαλα! Ἐδῶ εἶναι ὁ παράδεισος. Ἐδῶ εἶναι καὶ ἡ κόλασιν.

Μὴ γίνεσαι τόσο ρηχός, νὰ παίρνῃς τὸν σατανᾶ ὁδηγό σου καὶ δάσκαλό σου! Στάσου γενναῖος. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἓνα «θέλω». Τὸ ζῶο ἔχει ἔνστικτα! Ὁ ἄνθρωπος ἔχει νόμον μέσα του πνευματικόν. Καὶ ἐλευθερίαν. Μπορεῖ νὰ εἰπεῖ ναί. Μπορεῖ νὰ εἰπεῖ καὶ ὄχι. Μὲ τὴν τοποθέτησιν-ἀπόφασίν του δείχνει τί ἄνθρωπος εἶναι καὶ πόσο ζυγίζει πνευματικὰ.

Δεῖξε, ὅτι κάτι ἀξίζεις. Μὲ τὴν σταθερὴν σου τοποθέτησιν. Εἶναι ἡ πιὸ ἅγια καὶ θαυμαστὴ. Χαρά γίνεται στὸν οὐρανόν, ὅταν ἓνας ἄνθρωπος μετανοεῖ. Καὶ ὅταν μένει σταθερός, πολλαπλασιάζεται ἡ χαρὰ στὸν οὐρανόν. Χαίρουν οἱ ἄγγελοι. Καὶ ὁ Κύριος τῶν ἀγγέλων ὁ Χριστός. Καὶ ἡ Κυρία τῶν ἀγγέλων, ἡ Παναγία μητέρα μας.

Μηνύματα πρὸς τὸν λαὸ ἀπὸ τὸ στρατόπεδο συγκέντρωσης στὸ Νταχάου

Ἁγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς

Ἀδελφοί μου, ἁμαρτήσαμε καὶ στὴ συνέχεια ἐξαγνιστήκαμε. Προσβάλαμε τὸν Παντοδύναμο Θεό μας, καὶ γι' αὐτὸ τιμωρηθήκαμε. Σπιλώσαμε τὶς ψυχές μας καὶ ξεπλύναμε τὴν κάθε ἁμαρτία μας, μὲ τὸ αἷμα καὶ μὲ τὰ δάκρυά μας. Ποδοπατήσαμε κάθε τι, ποῦ ἦταν ἱερὸ γιὰ τοὺς πατέρες μας, καὶ γι' αὐτὸ στὴ συνέχεια ποδοπατηθήκαμε ἑμεῖς οἱ ἴδιοι.

Ἡ καταστροφή μας ἦταν ἀναμενόμενη ἀφοῦ τὰ σχολεῖα μας ἦταν χωρὶς πίστη στὸ Θεό, οἱ πολιτικοί μας δὲν ἦταν ἔντιμοι, ὁ στρατὸς μας δὲν εἶχε πατριωτισμὸ καὶ οἱ κυβερνήτες μας δὲν εἶχαν τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι καταστράφηκαν τὰ σχολεῖα, ὁ στρατὸς καὶ ὄλο τὸ κράτος μας.

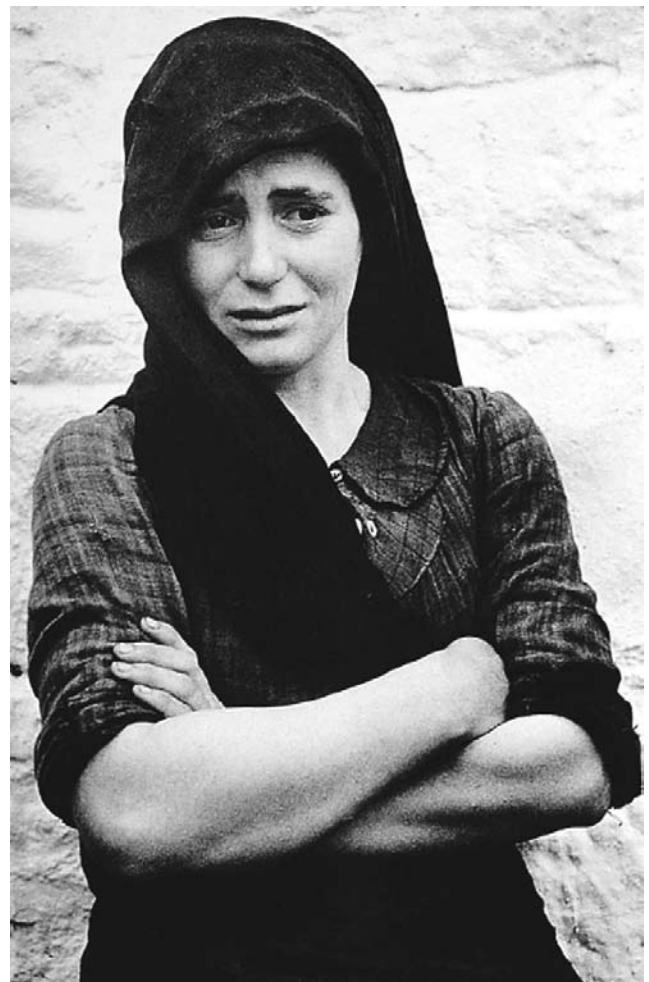
Εἴκοσι χρόνια δὲν σεβόμασταν τὶς παραδόσεις μας, καὶ τώρα οἱ ἄλλοεθνεῖς μᾶς στέρησαν τὸ φῶς μὲ τὸ σκοτάδι τους. Εἴκοσι χρόνια χλευάζαμε τοὺς προγόνους μας, ποῦ μὲ τὴν εὐσέβειά τους κατέκτησαν τὴ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Μὲ τὸ μέτρο ὅμως ποῦ κρίναμε τὸ Θεὸ καὶ τοὺς προγόνους μας, μὲ τὸ ἴδιο μέτρο καὶ ἑμεῖς κριθήκαμε.

Παρ' ὅλα αὐτά, ὁ Θεὸς μᾶς συγχώρεσε.

Οἱ ὑβριστικὲς σκέψεις μας, τὰ ὑβριστικὰ λόγια καὶ οἱ πράξεις μας, οἱ ἀτελειώτες προσβολές στὸν Μεγαλοδύναμο Θεό, κατὰ τὴν περίοδο τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων, καταδίκασαν τὸ λαὸ μας ἀρχικὰ σὲ θάνατο. Ἡ ποινὴ ἐπιβλήθηκε καὶ ἕνας στοὺς ὀκτῶ Σέρβους ἐκτελοῦνταν στὰ πρῶτα δύο χρόνια τῆς κατοχῆς τῆς χώρας μας ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς.

Στὴ συνέχεια οἱ ἐκτελέσεις σταμάτησαν καὶ ἡ ποινὴ μειώθηκε, σὲ ἰσόβια σκλαβιά. Καταδικαστήκαμε νὰ εἴμαστε αἰώνια ὑπόδουλοι τῶν Γερμανῶν.

Μόνον ὅταν ὁ φτωχὸς λαὸς μας, μὲ τὰ ἐξασθενημένα χέρια του, ἄρχισε νὰ ἀνάβει κεριά, νὰ προσεύχεται, τότε οἱ προσευχὲς του συγκίνησαν τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἁγίους ὥστε νὰ μεσιτεύσουν γιὰ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ

Παντελήμων Θεός πάλι μείωσε την ποινή της ισόβιας σκλαβιάς σε δύο χρόνια. Ο σέρβικος λαός καταδικάστηκε σε δύο χρόνια φυλάκισης ενώ είκοσι χρόνια ζούσε άμαρτωλή ζωή. Δεν είναι άραγε αυτό έλεημοσύνη; Υπάρχει άραγε κανείς επίγειος βασιλιάς ο οποίος θα άνεχόταν είκοσι χρόνια να τον βρίζουν, να τον χλευάζουν και να συγχωρεί το λαό του; Ποτέ και πουθενά. Τέτοια έλεημοσύνη έχει μόνο ο Θεός μας.

Άδελφοί μου, τί λοιπόν να πράξουμε τώρα;

Άς πράξουμε οτιδήποτε άλλο, εκτός από αυτό που πράτταμε στη διάρκεια αυτών των είκοσι χρόνων. Άς μην άμαρτάνουμε, για να μην υποφέρουμε πάλι. Άς μην προσβάλουμε πάλι τον Παντοκράτορα Θεό, και υποστούμε μεγαλύτερη τιμωρία. Άς μη σπιλώνουμε τις ψυχές μας με άμαρτίες, για να μη χρειασθῆ πάλι να τις έξαγνίζουμε με το αίμα και τα δάκρυά μας. Άς μην ποδοπατᾶμε τὰ ὄσια τῶν προγόνων μας, για να μην ποδοπατηθῶμε οἱ ἴδιοι. Άς χτίσουμε σχολεῖα με πίστη, ἄς ἀποκτήσουμε κυβερνητες τίμιους, ἄς ἀποκτήσουμε στρατὸ με πατριωτισμό, και κράτος που να ἔχει τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Άς ἐπιστρέψουμε ὁ καθένας μας στὸ

Θεὸ και στὸν ἑαυτό του. Άς μὴ μείνει κανένας μακριὰ ἀπὸ τὸ Θεό, για να μὴ χάσει τὸ φῶς του ἀπὸ τὴν ἐπέλαση τοῦ τρομακτικοῦ σκοταδιοῦ τῶν ἄλλοεθνῶν με τὰ «ῶραῖα» ὀνόματα και τὰ «φανταχτερὰ» ροῦχα. Άς προσπαθήσει ὁ καθένας μας να κατακτήσει τὴ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ἔτσι μόνο θα ἐπιβιώσει τὸ κράτος μας πάνω στη γῆ για μεγαλύτερο χρονικὸ διάστημα. Ἄν εἴμαστε δίκαιοι ὁ οὐρανὸς θα προσέχει τὸ κράτος μας. Στὴν οὐράνια Βασιλεία βασιλεύουν ἡ δικαιοσύνη, ἡ πίστη, ἡ ἀγάπη, ἡ ἀλήθεια, ἡ έλεημοσύνη, ἡ σοφία, ἡ καθαρότητα.... Άς σκεφτεῖτε ἂν ἔχετε αὐτὲς τὲς ἀρετὲς, και ἂν ὄχι καλύτερα να ἀγωνιστεῖτε να τὲς ἀποκτήσετε ὅλες. Ἔτσι θα γίνετε τέλειοι, ὅπως τέλειος εἶναι και ὁ μεγάλος Πατέρας σας, ὁ οὐράνιος.

Ἔτσι θα ἀντέξετε τὲς σκοτεινὲς δυνάμεις τοῦ Ἄδη, που κτύπησαν τὸ κράτος μας και σὰν ἐφιάλτης μᾶς ταλάνισαν και θα μᾶς ταλανίζουν για πολλὰ χρόνια. Ὀπλισμένοι με τὲς ἀρετὲς θα δικαιώσετε τὴν ἀγάπη σας για τὴν πατρίδα σας, και θα δικαιώσετε τὸ ὄνομα τοῦ Ὁρθόδοξου χριστιανοῦ. Άς σᾶς βοηθᾶει ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Πατέρας και τὸ Ἅγιο Πνεῦμα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἄμην.

Ἰωάννης Καποδίστριας

π. Γεωργίου Μεταλληνού

(Ὁ πολιτικός - μάρτυρας τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ)

Τὸ πρόσωπο καὶ ἡ πολιτικὴ πράξη τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια (1766-1831) ἔχουν δεχθεῖ πολλές ἐρμηνεῖες. Σημασία ὅμως ἔχει, ὅτι κάθε ἰδεολογικὸς χῶρος ἐπιχειρεῖ νὰ τὸν ταυτίσει μαζί του. Ἄλλ' αὐτὸ ἐπιβεβαιώνει τὴν μεγαλοσύνη του. Αὐτὸ ὅμως ποὺ φανερώνει μία σφαιρικὴ προσέγγισή του εἶναι, ὅτι ὅλη ἡ δράση του ἀπέρρεε ἀπὸ τὴν βιωματικὴ σχέση του μὲ τὴν παράδοση τοῦ Γένους του. Ἔτσι, μπορεῖ μὲν νὰ ὀνομασθεῖ «εὐρωπαϊστὴς», διότι εὐεργέτησε τὴν Εὐρώπη ποικιλοτρόπως, ἡ εὐρωπαϊκὴ ὅμως πολιτικὴ του καὶ οἱ συναφεῖς μὲ αὐτὴν στόχοι του, ἀποδεικνύουν, ὅτι ἐκεῖνος δὲν ἀπέβλεπε στὴν Εὐρώπη τοῦ Καρλομάγνου ἢ τοῦ Ναπολέοντος, τοῦ Μέττερνιχ, τῆς κληρονομικῆς - φεουδαρχικῆς (ρατσιστικῆς) ὀλιγαρχίας, ἀλλὰ σὲ μίαν Εὐρώπη, ποὺ προσδιοριζόταν ἀπὸ τὸ ἑλληνορθόδοξο φρόνημά του. Ἡ εὐρωπαϊκὴ δράση του ἀναπτυσσόταν παράλληλα μὲ τὴν ἑλληνικὴ πολιτικὴ του. Αὐτὸ ὅμως σημαίνει, ὅτι ἦταν ἐνιαία καὶ ἀδιάτμητη προσωπικότητα, μία δὲ ἀπλὴ σύγκριση μὲ τὴ συνέχεια τοῦ πολιτικοῦ μας βίου πείθει, ὅτι ὁ Καποδίστριας ὑπῆρξε ὁ ΜΟΝΟΣ πολιτικός μας ἡγέτης βαπτισμένος ὀλόκληρος στὴν πατερικὴ Ὁρθοδοξία, ποὺ ὑπῆρξε ἄλλωστε καὶ ἡ παράδοση τῆς ἀρχαίας Ἐνωμένης Εὐρώπης μέχρι τὸ σχίσμα (1054).

Αὐτὴ τὴν προσέγγιση τοῦ Μεγάλου αὐτοῦ Ἄνδρὸς θὰ ἐπιχειρήσουμε στὴ συνέχεια, μέσα ἀπὸ τὸ πρίσμα τῆς Ἑλληνοορθοδοξίας (Ρωμηοσύνης).

1. Στις 2 Ἀπριλίου 1827 ἡ Γ' Ἐθνικὴ Συνέλευση τῶν Ἑλλήνων φήφισε τὸν Καποδίστρια πρῶτο Κυβερνήτη τῆς ἐλευθέρως μικρᾶς Ἑλλάδος. Καὶ ἐκεῖνος, ἔχοντας συνείδηση, ὡς διπλωμάτης καριέρας, τῆς περιπέτειας, στὴν

ὁποία ἐκούσια στρατευόταν, ἔγραφε στὸν πιστὸ φίλο του Ἐϋνάρδο: «Εἶμαι ἀποφασισμένος νὰ ἄρω τὸν οὐρανὸθεν ἐπικαταβαίνοντά μοι σταυρόν». Μὲ προφητικὴ ἐνόραση διέβλεπε, ὅτι ἡ ἀνάληψη τῆς ἀποστολῆς τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος δὲν ἦταν παρὰ μαρτυρικὴ πορεία καὶ θυσία. Δὲν μπορούσε ὅμως νὰ ἀρνηθεῖ τὴν πρόσκληση τῆς Πατρίδος. Τὴν συγκατάνευσή του ἔβλεπε ὡς «ὀφειλὴν εἰς ἱερὰν ὑπόθεσιν» της. Τὸ μέγεθος ὅμως τῆς θυσίας του ἦταν εἰς θέση νὰ ἐκτιμήσουν οἱ ἄλλοι. Ἔτσι, ὁ αὐστριακὸς διπλωμάτης καὶ ἱστορικὸς Πρόξενος Ὅστεν σημειώνει στὴν ἱστορία του, ὅτι, ὅπως ἦταν τότε ἡ Ἑλλάδα, πιθανώτερο ἦταν νὰ στηρίξει ὁ Καποδίστριας τὴν Ἑλλάδα, παρὰ ἡ Ἑλλάδα τὸν Καποδίστρια. Καὶ πράγματι, ὁ Καποδίστριας ἀποτελεῖ μοναδικὴ περίπτωση, ἴσως ὄχι μόνο στὴν Ἑλληνικὴ ἱστορία, πολιτικοῦ, ποὺ ἀρνήθηκε κάθε «χρηματικὴν χορηγίαν», διὰ νὰ μὴ ἐπιβαρύνει τὸ δημόσιο Ταμεῖο. Δὲν ζήτησε, οὔτε πῆρε τίποτε ἀπὸ τὴν Πατρίδα, ἀλλὰ ἔδωσε τὰ πάντα στὴν Πατρίδα.

Τὸ Ἔθνος προσέβλεψε μὲ ἐμπιστοσύνη στὸν μεγάλο αὐτὸν Ἑλληνα πολιτικὸ, γνωστὸ ἤδη στὴν Εὐρώπη καὶ τὸν κόσμον, καὶ στήριξε σ' αὐτὸν τὶς ἐλπίδες του. Ὑπακούοντας στὸ κέλευσμα τοῦ ἄλλου μάρτυρα τῆς ἐλευθερίας μας Ρήγα Βελεστινλή: «καὶ τῆς Πατρίδος ἕνας νὰ γένῃ ἀρχηγός», δὲν στράφηκε σὲ κανένα ξένο, οὔτε κἄν ζήτησε εὐρωπαϊὸ βασιλέα, ἀλλὰ ἐφάρμοσε τὸ γραφικόν: «Ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου καταστήσεις ἐπὶ σεαυτὸν ἄρχοντα, οὐ δυνήσῃ καταστήσαι ἐπὶ σεαυτὸν ἄνθρωπον ἀλλότριον, τί οὐκ ἀδελφός σου ἐστίν» (Δευτ. 17, 15). Ὡς ἐκλεκτός τοῦ Ἔθνους ἦλθε νὰ κυβερνήσει ὁ Καποδίστριας, διὰ νὰ μεταβάλλει τὸ χάος, ποὺ ἐπικρατοῦσε στὴν Ἑλλάδα, σὲ τάξη, δημιουργώντας ἀπὸ αὐτὸ κράτος σύγχρονο καὶ βιώσιμο. Κατανοώντας δὲ τὴν ἐκλογή του, ὡς τοῦ «ἐνὸς ἀνδρὸς ἀρχήν», θέλησε μὲν νὰ

συγκεντρώσει στα χέρια του όλες τις εξουσίες, αλλά, κατά τη δική μας τουλάχιστον εκτίμηση, όχι λόγω των απολυταρχικών φρονημάτων του, διότι ήταν φύση δημοκρατική και λαϊκή, αλλά για να μπορέσει να πραγματώσει τους στόχους του, που ήταν ή σύγκραση των συγχρόνων ευρωπαϊκών πολιτειολογικών δεδομένων με την παράδοση του Γένους, την έλληνορθοδοξία. Ο Καποδίστριας ήθελε σύγχρονο κρατικό μηχανισμό, αλλά μέσα στο σκεύος της ρωμαίικης παραδόσεως. Έτσι δὲν ἄργησε νὰ ἔλθει σὲ σύγκρουση μὲ τὶς δυνάμεις ἐκεῖνες, ἐγχώριες καὶ ξένες, πού ἐπεδίωκαν τὸν ἐξευρωπαϊσμό τῆς μικρῆς Ἑλλάδος, τὴν ἀποσύνδεσή της, δηλαδή, ἀπὸ τὸν κορμὸ τῆς ὑπόλοιπης Ρωμηοσύνης, πού ἐκφραζόταν μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὡς Ἐθναρχία, καὶ τὴν πολιτικὴ καὶ πολιτιστικὴ σύνδεσή της μὲ τὴν ὑπόλοιπη Εὐρώπη, γιὰ νὰ δεθεῖ τελικὰ στὸ ἄρμα τῆς δυτικῆς διπλωματίας.

2. Ο Καποδίστριας, ὡς πολιτικὸς σπουδασμένος στὴ Δύση (Πάντοβα), ἀσχημένος στὰ δυτικὰ ἀνακτοβούλια, καὶ συνεπῶς εὐρωπαῖος, ἔγινε δεκτὸς ἀρχικὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες δυνάμεις, μολονότι συγκρατημένα ἀπὸ μερικὲς, ὅπως ἡ Ἀγγλία. Παρακολουθοῦσαν ὅμως τὴν ἐκδίπλωση τοῦ προγράμματός του γιὰ νὰ διαπιστώσουν τοὺς ἀδηλοὺς στόχους του. Ὅταν, ἔτσι, διαπιστώθηκε ἡ ρωμαίικη -έλληνορθόδοξη δηλαδή- γραμμὴ πλεύσεώς του, ἐπιστρατεύθηκαν ὅλα τὰ διατιθέμενα ἀπὸ τὴ διπλωματία μέσα γιὰ τὴν ἐξόντωσή του. Ἡ Ἀγγλία, κυρίως, ὀργάνωσε μυστικὴ ἐκστρατεία ἐναντίον του, χρησιμοποιοῦντας τὰ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ὄργανά της. Τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Foreign Office καὶ τοῦ Colonial Office (στὸ Kew Gardens τοῦ Λονδίνου) προσφέρουν πληθῶρα στοιχείων, πού ἀποκαλύπτουν τὴν κίνηση τῶν νημάτων τῆς ἀντικαποδιστριακῆς δημαγωγίας ἀπὸ τὰ ἀγγλοκρατούμενα Ἑπτάνησα.

Ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς, τόσο ἐνοχλητικὸς γινόταν ὁ Καποδίστριας γιὰ τὴν φράγκικη καὶ μόνιμα ἀντιστρατευόμενη τὴν Ὀρθοδοξία Εὐρώπη. Θρεμμένος μὲ τὶς ἑλληνορθόδοξες παραδόσεις τῆς ἡπειρώτισσας μητέρας του (Ἀδαμαντίας), ἦταν δεμένος μὲ τὴν Ὀρθοδοξία

καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ σῶμα, βλέποντάς το ὡς κιβωτὸ συνόλης τῆς ζωῆς καί, συνεπῶς, ὡς «περιέχον» καὶ τὴν πνευματικὴ καὶ τὴν πολιτικὴ ζωὴ τοῦ Ἔθνους/Γένους. Τὸ γεγονός μάλιστα, ὅτι δύο ἀπὸ τὶς ἀδελφές του ἔγιναν ὀρθόδοξες μοναχές, τί ἄλλο φανερῶνει ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικότητα τῆς οἰκογενείας του; Ἔτσι, καὶ ἂν ἀκόμη κατὰ τὴν παραμονή του στὴν Εὐρώπη, ὡς εὐφυῆς καὶ ἱκανὸς διπλωμάτης, κατόρθωνε νὰ συγκαλύπτει τὸ ἀληθινὸ φρόνημά του, ὅταν ἀνέλαβε τὰ ἡνία τῆς ἀνοργάνωτης ἐλληνικῆς πολιτείας, δὲν εἶχε λόγος νὰ ἀποκρύψει τοὺς ἀληθινούς στόχους του. Ἦδη ἡ πρώτη προκήρυξή του πρὸς τὸν ἐλληνικὸ λαὸ ἄρχιζε μὲ τὴ φράση: «Ἐὰν ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν, οὐδεὶς καθ' ἡμῶν».

Ἦταν γνωστή, ἄλλωστε, ἡ ἀντίθεση τοῦ Καποδίστρια πρὸς τὴν Γαλλικὴ Ἐπανάσταση (1789) καὶ κυρίως τὶς ἀντιθησκευτικὲς ἀρχές της. Καὶ αὐτὸ δὲν φαίνεται νὰ τὸ λαμβάνουν σοβαρὰ ὑπ' ὄψιν ὅλοι ἐκεῖνοι πού ἐπιμένουν, ὅτι ὑπῆρξε «τέκτων κανονικὸς», χωρὶς βέβαια ἐπάρκεια στοιχείων, λησμονώντας, ὅτι ὡς διπλωμάτης ὁ Καποδίστριας συνανατρεφόταν τοὺς πάντας, ἀλλὰ δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ ἀνήκει ὀλόκληρος στὴν Ὀρθοδοξία, ἡ ὁποία διεκδικεῖ «μοναδικότητα» καὶ «ἀποκλειστικότητα» στὴ συνείδηση καὶ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως ἐπίσης δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ ἀρνητικὴ στάση του ἀπέναντι στὴ Μασονία καὶ κάθε μυστικὴ ὀργάνωση κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀσκήσεως τῆς ἐξουσίας του. Ὁ Καποδίστριας ἔβλεπε ζυμωμένη τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Ἔθνους μὲ τὴν Ὀρθοδοξία, τὴν ζωτικὴ πνοὴ καὶ ἀναστάσιμη δυνάμη του: «Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία (ὡς Ὀρθοδοξία) ἔλεγε ἐσυντήρησεν εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ γλῶσσαν καὶ πατρίδα καὶ ἀρχαίας ἐνδόξους ἀναμνήσεις καὶ ἐξαναχάρισεν εἰς αὐτοὺς τὴν πολιτικὴν ὑπαρξιν, τῆς ὁποίας εἶναι στύλος καὶ ἐδραῖωμα».

3. Τὸ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα τοῦ ὑπαγόρευσε καὶ σύνολη τὴν πολιτικὴ του. Καὶ αὐτὸ φαίνεται κατ' ἐξοχὴν στὴν ἐκπαιδευτικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ πολιτικὴ του. Ἀκολουθώντας τὴν παράδοση τοῦ ἀγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ, θεωροῦσε καὶ αὐτὸς τὴν παιδεία ἀχώριστη ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ καὶ ἀπέκρουε τὴν

μονομερή ανάπτυξη του πνεύματος χωρίς την χριστιανική διάπλαση της καρδιάς. «Τὰ ἄθεα γράμματα» ἦταν καὶ γιὰ τὸν Καποδίστρια, ὅπως καὶ γιὰ τοὺς λαϊκοὺς διδάχους τοῦ ἸΘ' αἰῶνος, Φλαμιάτο καὶ Παπουλάκο, ἀναίρεση τῆς ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως καί, συνεπῶς, δὲν εἶχαν θέση στὴν ζωὴ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Μία ἀπὸ τίς βασικότερες ἐναντίον του κατηγορίες, ποὺ διετύπωναν οἱ προτεστάντες Μισσιονάριοι, οἱ ὁποῖοι ἐπέπεσαν στὴν Ἑλλάδα ἀμέσως μετὰ τὴν Ἐπανάσταση γιὰ τὴν ἐκφράγχευσή της, ἦταν ὅτι τὰ σχολεῖα τοῦ Καποδίστρια εἶχαν μοναστηριακὴ ὀργάνωση καὶ συνεδύαζαν καθημερινὰ παιδεῖα καὶ λατρεία, προσφέροντας ὡς ἀναγνώσματα στὴν τράπεζα Βίους Ἁγίων!

Τὴν μόνιμη δυσπιστία ἀπέναντί του ὄλων τῶν δυτικῶν, ποὺ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ φιλελληνισμοῦ ἐργάζονταν γιὰ τὴν ἀπορθοδοξοποίηση καὶ ἐκφράγχευση τῶν Ἑλλήνων, δείχνει ἓνα γράμμα τοῦ Korck (ἐπὶ Βαυαρῶν θὰ ἀναλάβει τὴν διεύθυνση τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος) στοὺς δυτικοὺς προϊσταμένους του: «Ὁ Καποδίστριας ἔδωσε μὲν στὸν Anderson τὴν ἄδεια νὰ ἰδρύσει σχολεῖα, κάτι ποὺ ἦταν γιὰ ὄλους μία εὐνοϊκὴ ἀπόδειξη τῶν φιλελευθέρων φρονημάτων του. Ἄλλὰ κατὰ τὴν συζήτησή μας φάνηκε νὰ κατέχεται ἀπὸ ἀνησυχία, ὥστε νὰ περιορίσει τὴν ἄδεια ποὺ παραχωροῦσε, μὲ τὸ νὰ ἐπιμένει ἔντονα στὸ νὰ μὴ ἐπιτραπεῖ νὰ διδάσκεται τίποτε σ' αὐτὰ τὰ σχολεῖα χωρὶς νὰ ἔχει λάβει προηγουμένως γνώση ἢ Κυβέρνηση». Ὁ ἴδιος ὁ Korck μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ὁ Καποδίστριας προέβαλλε συχνὰ ἀντιρρήσεις στὴν κυκλοφορία προτεσταντικῶν φυλλαδίων, ποὺ προσέβαλλαν τὴ θρησκευτικὴ παράδοση τοῦ λαοῦ. Ἐξ ἄλλου, ὁ Καποδίστριας ἔγραφε στὸν ἀμερικανὸ μισσιονάριο Rufus Anderson, ὅτι «οἱ Ἕλληνες θὰ δέχονταν εὐχαρίστως σχολεῖα καὶ ἄλλα, βιβλία, εἰκόνες, καὶ τέλος κάθε τι, ποὺ δὲν θὰ τοὺς ἀποσποῦσε ἢ δὲν θὰ ὑπονόμευε τὴν πίστη τους στὴν Ἐκκλησία τοῦ Ἔθνους τους». Ἐπεδίωξε, μάλιστα, νὰ λάβει δάνειο ἀπὸ τὴν μεγάλη ἀμερικανικὴ ἱεραποστολικὴ Ἐταιρεία A.B.C.F.M., ποὺ εἶχε καταρτίσει ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα γιὰ τὴν Ἑλλάδα, «γιὰ νὰ ὀργανώσει δικό του σύστημα

ἐθνικῆς παιδείας». Ἡ Ἐταιρεία, βέβαια, παρὰ τὸν διατυμπανιζόμενο φιλελληνισμό της, ἀπέρριψε τὴν πρότασή του, διότι σκοπὸς της ἦταν νὰ εἰσαγάγει τὸν Προτεσταντισμὸ στὴν Ἑλλάδα μέσω τῆς παιδείας, ὅπως καὶ ἔγινε ἄλλωστε. Ὁ Καποδίστριας, λόγῳ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως καὶ τῆς διεθνοῦς θέσεως τῆς Ἑλλάδος, οὔτε νὰ ἀποκρούσει τοὺς δυτικοὺς μποροῦσε, οὔτε νὰ ἀρνηθεῖ τὴν προσφορά τους, λόγῳ τῆς ἐλλείψεως, ἄλλωστε, μέσων. Προσπαθοῦσε ὅμως νὰ τοὺς κρατεῖ ὑπὸ τὸν ἔλεγχό του. Στὸ Ἀρχεῖο τοῦ συνεργάτου του Ἀνδρέα Μουστοξύδη (στὴν Κέρκυρα) ἐπισημάναμε πολλὰ ἀποδείξεις γι' αὐτὴ τὴν πολιτικὴ καὶ τῶν δύο αὐτῶν Κερκυραίων.

4. Ἡ ἐκπαιδευτικὴ πολιτικὴ τοῦ Καποδίστρια ἔβαινε παράλληλα πρὸς τὴν εὐρύτερη ἐκκλησιαστικὴ πολιτικὴ του. Παιδεῖα καὶ Ἐκκλησία ἦταν τὰ βασικὰ ἐνδιαφέροντά του, γιὰ τὴν πνευματικὴ συνέχεια τοῦ Ἔθνους, ὅπως καὶ ἡ δικαιοσύνη, γιὰ τὴν ἐκσυγχρονισμένη ὀργάνωσή του. Φρόντισε γιὰ τὴν ἀνακαίνιση τῶν ἐρειπωμένων ἐκκλησιῶν, γιὰ τὴν μόρφωση τοῦ Κλήρου, ἰδρύοντας ἐκκλησιαστικὴ σχολὴ στὸν Πόρο, σχεδίαζε δὲ ἀκόμη καὶ τὴν ἴδρυση «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας», καὶ συνέστησε εἰδικὸ Ὑπουργεῖο, τὴν «Γραμματεῖαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Παιδείας», ποὺ, ὅπως ὁ ἴδιος ἐξηγοῦσε, «συνηνώθησαν δύο ὑπηρεσίαι ἀχώριστοι, καὶ πρὸς ἓνα συντρέχουσαι σκοπόν, τὴν ἠθικὴν τῶν πολιτῶν μόρφωσιν, ἥτις εἶναι ἡ βᾶσις τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς τοῦ ἔθνους ἀνορθώσεως». Ὁ Καποδίστριας θεμελιώνει, ἔτσι, τὴν συνύπαρξη «Παιδείας καὶ Ἐκκλησίας» (ὄχι: Θρησκευμάτων), σὲ ἓνα Ὑπουργεῖο, γιὰ τὴν παράλληλη πολιτικὴ διακονία, δύο περιοχῶν, ποὺ παραδοσιακὰ συνδέονται μεταξύ τους ἀδιάρρηκτα στὴ ζωὴ τοῦ Γένους.

Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Καποδίστρια ὡς «τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου Κυβερνήτου, ποὺ ἀγάπησε καὶ ἐνδιεφέρθη εἰλικρινῶς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος» δὲν εἶναι ὑπερβολή. Πιστεύοντας στὴν ἀναγεννητικὴ ἀποστολὴ καὶ δύναμη τοῦ Κλήρου, ἐργάσθηκε γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀνοδο καὶ τὴν σχολικὴ κατάρτισή

του. Είναι ο μόνος πολιτικός μας, ο οποίος ενδιαφέρθηκε ειλικρινά για την αξιοποίηση, και όχι απλώς την «δήμηση» και απαλλοτρίωση, της εκκλησιαστικής περιουσίας. Αξιοποίηση υπέρ της ίδιας της Έκκλησίας (μισθοδοσία του κλήρου και συντήρηση του εκκλησιαστικού σχολείου). Αποπειράθηκε, επίσης, να καταπολεμήσει την υπάρχουσα άταξία του εκκλησιαστικού βίου, τις καταχρήσεις ολίγων κληρικών και να επιβάλει τον περιορισμό του κλήρου στα εκκλησιαστικά έργα του, αλλά και την τήρηση εκκλησιαστικών λογιστικών βιβλίων, χωρίς όμως, στο τελευταίο αυτό, επιτυχία...

5. Το σημαντικότερο όμως μέρος της εκκλησιαστικής πολιτικής του, που συνιστούσε την μεγαλύτερη πρόκληση για τους δικούς μας Ευρωπαίους και τις Μεγάλες Δυνάμεις, ήταν η προσπάθειά του να αποκαταστήσει τις σχέσεις της Έλλαδικής Έκκλησίας με την πνευματική της Μητέρα, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, που ήταν ακόμη και Έθναρχικό του Έλληνισμού Κέντρο. Με την έκρηξη της Έθνεγερσίας, όπως ήταν φυσικό, διεκόπη η επικοινωνία της Έκκλησίας της Ελλάδος με το Οικουμενικό Πατριαρχείο, χωρίς όμως ή διακοπή αυτή, καθ' όλη την διάρκεια του Αγώνος, να λάβει τον χαρακτήρα πραξικοπηματικής ανεξαρτητοποιήσεως. Τα δικαιώματα του Οικουμενικού Πατριαρχείου ούτε απορρίφθηκαν ποτέ, ούτε και λησμονήθηκαν. Αντίθετα ή Γ' Έθνική Συνέλευση, αυτή που εξέλεξε και τον Καποδίστρια ως Κυβερνήτη, διεκήρυξε: «Επειδή πάντες ήμεις [...] οὐκ ἐγνωρίσαμεν ἄλλην μητέρα, εἰμὴ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, οὔτε ἄλλον Κυριάρχην, εἰμὴ τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, καθ' ἃ και ὁ μεγάλῳφρων αὐτῆς Πατριάρχης Γρηγόριος πρὸ ολίγων χρόνων ἐθυσιάσθη ὑπὲρ τῆς ἱεράς ἡμῶν πίστεως και ὑπὲρ πατρίδος, διὰ τοῦτο οὐκ ἐφεῖται ἡμῖν ἀποσπασθῆναι ἀπ' αὐτῆς και ἀποσκιρτῆσαι». Ο κύκλος όμως των Διαφωτιστῶν, με πρώτο τὸν Κοραῆ, ποτισμένος ἀπὸ τὸ δυτικὸ πνεῦμα και προσκολλημένος στὴν δυτικὴ ἀρχὴ τῶν ἐθνοτήτων και στὶς δυτικογενεῖς προκαταλήψεις για τὸ Βυζάντιο και τὴ Ρωμηοσύνη, ἔγινε ὁ προπαγανδιστῆς

τῆς αὐτονομήσεως τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

Στὸ σημεῖο ὅμως αὐτὸ πρέπει νὰ λεχθεῖ, ὅτι οἱ Ἕλληνες Εὐρωπαϊζόντες εὐθυγραμμίζονταν με τὴν πολιτικὴ τῶν Μ. Δυνάμεων για τὸ νεότευκτο Ἑλληνικὸ Κράτος, ἀλλὰ και ὅλη τὴν «καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή». Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ μπορεῖ νὰ συνοψισθεῖ στὰ ἀκόλουθα: λύση τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος με τὴ δημιουργία μικρῶν ἐθνικῶν βαλκανικῶν κρατῶν, σὲ μόνιμη σύγκρουση ἢ ἀντίθεση μεταξύ τους, για τὴν ἐμπόδιση κοινῶν ἀγῶνος ἐκ μέρους των πρὸς ἀνασύσταση τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Ρωμανίας/ Βυζαντίου. Ὁ διαμελισμὸς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας συνδέθηκε με τὴν δικαιοδοσιακὴ συρρίκνωση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, με τὴ δημιουργία ἐθνικῶν Ἐκκλησιῶν, και σ' αὐτὸ βοήθησε ἡ ἐξάπλωση τοῦ ἐθνικοῦ και, κατ' οὐσίαν ἐθνικιστικοῦ, πνεύματος στοὺς λαοὺς τῆς Βαλκανικῆς. Οἱ Ἕλληνες θὰ ἔχουμε τὸ θλιβερὸ προνόμιο νὰ ἡγηθοῦμε τὸ 1833 σ' αὐτὴν τὴν προσπάθεια ἀποσυνθέσεως τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐθναρχίας.

Ὁ Καποδίστριας γνώριζε καλὰ τὰ σχέδια αὐτά. Ὡς ἐνσυνείδητα -ὅμως Ρωμηὸς- Ὁρθόδοξος, γνώριζε, ὅτι ὑπῆρχε κίνδυνος, ἡ διακοπὴ τοῦ δογματικοῦ και κανονικοῦ δεσμοῦ τῆς Ελλάδος με τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο νὰ προκαλέσει κυριολεκτικὰ διάλυση τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐλευθέρου και ἀλυτρώτου. Ἐξ ἄλλου, ἦταν και βαθὺς γνώστης τῆς σημασίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου για τὸν Ἑλληνισμό και τὴν ὀρθόδοξη οἰκουμένη, -ὅπως ἀποδεικνύει ἡ σχετικὴ ἀλληλογραφία του. Ἄλλωστε, ἤδη τὸ 1819, εὐρισκόμενος στὴν Κέρκυρα, εἶχε ἐκδώσει ἐπώνυμο Ἐπόμνημα, ὑποστηρίζοντας τὴν ἀναβολὴ τῆς ἐπαναστάσεως και τὴ θεμελίωση τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας «οὐχὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐθνότητος, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς εὐρείας και ζώσης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας». Τί ἄλλο δείχνει αὐτὸ ἀπὸ τὴν θέληση τοῦ Καποδίστρια νὰ ἀναστηθεῖ «τὸ ρωμαῖκο», τὸ ὁποῖο συνεχιζόταν με τὴν Ἐθναρχικὴ ὑπόσταση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου; Με τὴν Ὁρθοδοξία και ὄχι τὴν Εὐρώπη συνέδεε ὁ Καποδίστριας τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Δέν εἶναι περίεργο, λοιπόν, ὅτι ὁ Κυβερνήτης συνῆψε ἀλληλογραφία μέ τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη Κωνσταντίο τόν Α' (1830-1834), μέ σκοπό νά ρυθμισθεῖ ἡ σχέση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μέ τήν Μητέρα Ἐκκλησία μέσα στό πνεῦμα τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως καί τῆς ιστορικοκανονικῆς τάξεως. Στή συνάφεια δέ αὐτή εἶναι ἐνδεικτική τῶν προθέσεων καί τοῦ φρονήματος τοῦ Καποδίστρια μία πολύτιμη μαρτυρία τοῦ Κ. Οἰκονόμου, πού δημοσιεύσαμε ἤδη. Ὁ Οἰκονόμος, στενός φίλος τοῦ Ρέοντος καί Πραστοῦ καί μετέπειτα Κυουρίας Διονυσίου, ἀπό τόν ὁποῖο θά ἔλαβε ἀσφαλῶς τίς σχετικές πληροφορίες, ἀναφέρει, ὅτι ὁ Καποδίστριας ἀνέθεσε στόν Διονύσιο εἰδική ἀποστολή στήν Πόλη, γιά νά διευθετηθεῖ τὸ ταχύτερο τὸ ἐκκλησιαστικό πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος, «ἵνα μὴ - ὅπως ἔλεγε (ὁ Καποδίστριας), πέσει ἡ ὑπόθεσις εἰς Φράγκων χεῖρας, καί τότε ἐχάθημεν!» Μέσα στή φράση αὐτή κλείνεται ἡ προφητικὴ πρόβλεψη τοῦ Καποδίστρια γιά τὸ βαυαρικό αὐτοκέφαλο καί τίς ἐπιπτώσεις του στή ζωὴ τοῦ Ἔθνους μας, ἀλλὰ καί στήν ὅλη πορεία τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Αὐτὸ ἀκριβῶς ὅμως δέν ἤθελε ἡ Εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ. Τὴν ὀμαλοποίηση τῶν σχέσεων τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος μέ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καί τὴν συνέχιση τῆς ἐνότητος τοῦ Ρωμαίου, πού μποροῦσε νά ὀδηγήσει στήν ἀνάσταση τοῦ Βυζαντίου/Ρωμανίας, δηλαδή τῆς Ὁρθόδοξης Αὐτοκρατορίας. Ἐνῶ ὁ Ρέοντος καί Πραστοῦ Διονύσιος ἐτοιμαζόταν γιά τὴν μετάβασή του στό Πατριαρχεῖο, οἱ δολοφονικὲς σφαῖρες ἔκοβαν τὴ ζωὴ τοῦ Κυβερνήτη καί ματαίωναν τοὺς σκοπούς του. Οἱ δυνάμεις ἐκεῖνες, πού τροφοδοτοῦσαν καί κατηύθυναν τὴν ἐναντίον του ἀντιπολίτευση, ὄπλισαν καί τὰ χέρια τῶν ἀφελῶν δολοφόνων του. Ὅπως, συνήθως, συμβαίνει στήν ιστορικὴ πορεία ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων, οἱ προσωπικὲς δυσἀρέσκειες καί ἀντιθέσεις, ἐνισχυόμενες ἀπὸ τίς ἐπιβουλὲς τῶν ξένων, μεγιστοποιοῦν τίς ὁποιοσδήποτε ὑπερβάσεις καί ἀστοχίες, χάνοντας τὴ συνείδηση τῆς καθολικότητος καί τοῦ οὐσιώδους καί ἐν προκειμένῳ τοῦ μεγάλου ἔργου τοῦ Κυβερνήτη.

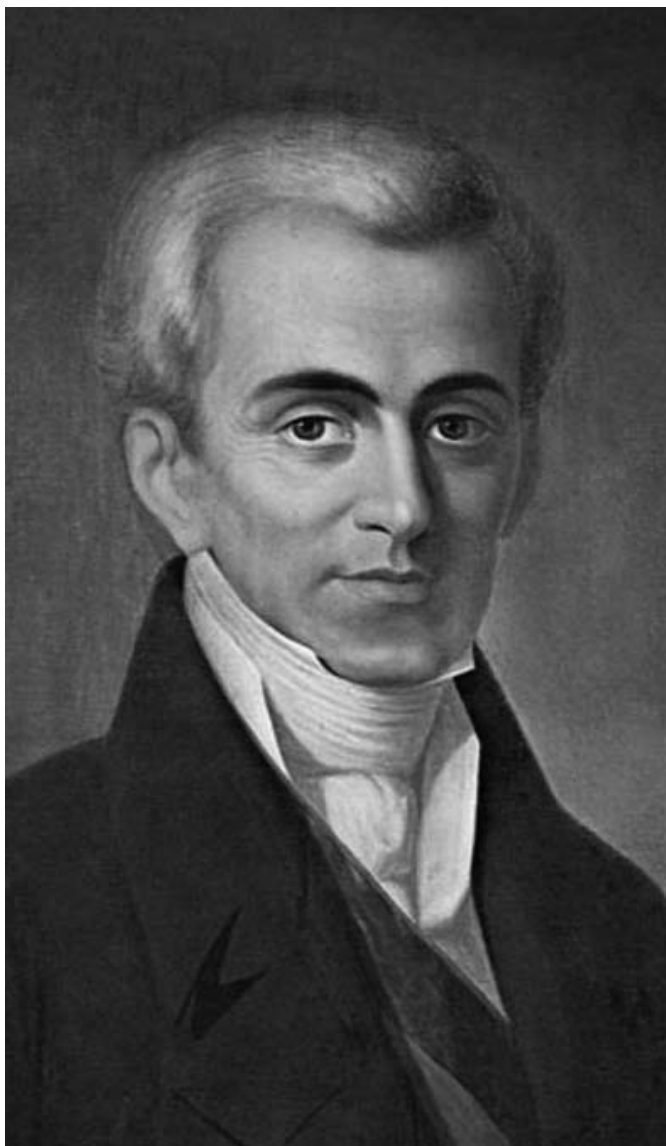
6. Τὸ τραγικὸ στήν περίπτωση τοῦ Καποδίστρια εἶναι, ὅτι, βέβαιος γιά τὸν ἔθνωφελῆ χαρακτήρα τοῦ ἐπιτελουμένου ἔργου του, δέν πίστευε, ὅτι θά βρεθοῦν ἀδελφοί του Ἕλληνες, πού θά θελήσουν νά τὸ καταστρέφουν: «Οἱ Ἕλληνες γράφει δὲν θά φθάσουν ποτὲ μέχρι τοῦ σημείου νά μὲ δολοφονήσουν. Θά σεβασθοῦν τὴν λευκὴ κεφαλὴ μου [...]. Ἄλλωστε εἶμαι ἀποφασισμένος νά θυσιάσω τὴν ζωὴν μου διὰ τὴν Ἑλλάδα καί θά τὴν θυσιάσω. Ἐὰν οἱ Μαυρομιχαλαῖοι θέλουν νά μὲ δολοφονήσουν, ἄς μὲ δολοφονήσουν. Τόσον τὸ χειρότερον δι' αὐτούς. Θά ἔλθῃ κάποτε ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποῖαν οἱ Ἕλληνες θά ἐννοήσουν τὴν σημασίαν τῆς θυσίας μου».

Λόγια προφητικά, ἀλλὰ συνάμα καί ἐνδεικτικὰ τῆς ὀλοκληρωτικῆς ἀφοσιώσεως τοῦ ἐρημίτη πολιτικοῦ στὴ διακονία τῆς Πατρίδος καί τοῦ Γένους. Στις 27 Σεπτεμβρίου 1831 ἔφυγε ἀπὸ τὸ ταπεινὸ Κυβερνεῖο τοῦ Ναυπλίου, γιά νά λειτουργηθεῖ, ὅπως ἔκανε σ' ὅλη τὴ ζωὴ του, ὡς πιστὸς Ὁρθόδοξος. Τὸ γεγονός, ὅτι τὰ φονικά βόλια τὸν βρῆκαν λίγο μετὰ τίς 6.30 τὸ πρωί, δέν πρέπει νά μείνει ἀπαρατήρητο. Δέν

ἦταν ὁ πολιτικὸς τῶν δοξολογιῶν καὶ τῶν πανηγύρεων. Ἦταν ἕνας Ρωμηός, ὅπως ὄλος ὁ ἀπλὸς καὶ εὐσεβὴς Λαός, γιὰ τὸ καλὸ τοῦ ὁποῖου ἀνάλωνε τὴ ζωὴ του. Καὶ γι' αὐτὸ μαζὶ μὲ τὸ λαὸ ἀπὸ τὸν Ὁρθρο συμμετεῖχε στὴ σύναξη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. Ἡ δολοφονία του ἀνέκοψε τὴν πορεία τοῦ Ἔθνους γιὰ τὴν ὀλοκλήρωσή του μέσα στὰ ὄρια τῆς ἑλληνορθόδοξης παραδόσεώς του. Ἐπηρέασε ὅμως δυσμενῶς τὴν πορεία καὶ ὅλης τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς, ἀνατρέποντας τὰ σχέδια γιὰ τὴν ρωμαίικη ἀποκατάστασή της.

Ὁ πιστὸς φίλος τοῦ Καποδίστρια Ἐϋνάρδος μπόρεσε νὰ συνειδητοποιήσει

πολὺ ἐνωρὶς τὴ σημασία τῆς δολοφονίας τοῦ ἀληθινοῦ Πατέρα τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος: «Ὁ θάνατος τοῦ Κυβερνήτου -ἔγραφε- εἶναι συμφορὰ διὰ τὴν Ἑλλάδα, εἶναι δυστύχημα δι' ὅλην τὴν Εὐρώπην [...]. Τὸ λέγω μὲ διπλὴν θλίψιν: ὁ κακοῦργος, ὅστις ἐδολοφόνησε τὸν κόμητα Καποδίστρια, ἐδολοφόνησε τὴν πατρίδα του». Τὸ εἶπαμε ὅμως παραπάνω: Τὸ δολοφονικὸ χέρι κατευθυνόταν ἀπὸ τίς δυνάμεις ἐκεῖνες, ποὺ ἐνήργησαν στὴ δολοφονία, ὡς ἠθικοὶ αὐτουργοί, πραγματοποιώντας ἔτσι τὸν σκοπὸ τους: τὴν ἀνακοπὴ καὶ ἀνατροπὴ ἑνὸς μεγάλου πατριωτικοῦ ἔργου, ποὺ ἐρχόταν σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ συμφέροντά τους.

«...Ἐλπίζω ὅτι ὅσοι ἐξ ὑμῶν συμμετάσχουν εἰς τὴν Κυβέρνησιν θέλουν γνωρίσει μέθ' ἐμοῦ ὅτι εἰς τὰς παρούσας περιπτώσεις, ὅσοι εὐρίσκονται εἰς δημόσια ὑπουργήματα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λαμβάνουν μισθοὺς ἀναλόγως μὲ τὸν βαθμὸ τοῦ ὑψηλοῦ ὑπουργήματός των καὶ μὲ τὰς ἐκδουλεύσεις των, ἀλλ' ὅτι οἱ μισθοὶ οὗτοι πρέπει νὰ ἀναλογοῦν ἀκριβῶς μὲ τὰ χρηματικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα ἔχει ἡ Κυβέρνησις εἰς τὴν ἐξουσίαν της...»

«...ἐφ' ὅσον τὰ ἰδιαίτερα εἰσοδήματά μου ἀρκοῦν διὰ νὰ ζήσω, ἀρνοῦμαι νὰ ἐγγίσω μέχρι καὶ τοῦ ὀβολοῦ τὰ δημόσια χρήματα, ἐνῶ εὐρισκόμεθα εἰς τὸ μέσον ἐρειπίων καὶ ἀνθρώπων βυθισμένων εἰς ἐσχάτην πενίαν».

Ἰωάννης Καποδίστριας,
 Ἀ' Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος
 Πρὸς τὴν Δ' Ἐθνοσυνέλευση

Ένα διδακτικὸ παραμῦθι

Ένα ποντικάκι κάποτε, παρατηροῦσε ἀπὸ τὴν τρυπούλα του τὸν ἀγρότη καὶ τὴ γυναίκα του ποὺ ξεδίπλωναν ἕνα πακέτο. Τί λιχουδιὰ ἄραγε ἔκρυβε ἐκεῖνο τὸ πακέτο, ἀναρωτήθηκε. Ὅταν ἄνοιξαν τὸ πακέτο, δὲν φαντάζεστε πόσο μεγάλο ἦταν τὸ σὸκ ποὺ ἔπαθε, ὅταν διαπίστωσε πὼς ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ ποντικοπαγίδα! Τρέχει γρήγορα λοιπὸν στὸν ἀχυρώνα γιὰ νὰ ἀνακοινώσει τὸ φοβερὸ νέο! Μιὰ ποντικοπαγίδα μέσα στὸ σπίτι! Μιὰ ποντικοπαγίδα μέσα στὸ σπίτι!

Ἡ κότα κακάρισε, ἔξυσε τὴν πλάτη της καὶ σηκώνοντας τὸ λαϊμὸ της εἶπε: «Κυρ Ποντικέ μου, καταλαβαίνω πὼς αὐτὸ ἀποτελεῖ πρόβλημα γιὰ σᾶς. Ἀλλὰ δὲν βλέπω νὰ ἔχει κάποια ἐπίπτωση σὲ μένα! Δὲ μὲ ἐνοχλεῖ καθόλου ἐμένα ἢ ποντικοπαγίδα στὸ σπίτι!»

Τὸ ποντικάκι γύρισε τότε στὸ γουρούνι καὶ τοῦ φώναξε: «Ἔχει μιὰ ποντικοπαγίδα στὸ σπίτι! Ἔχει μιὰ ποντικοπαγίδα στὸ σπίτι!» Τὸ γουρούνι ἔδειξε συμπόνια ἀλλὰ ἀπάντησε: «Λυπᾶμαι πολὺ κυρ ποντικέ μου, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ κάνω τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ προσευχηθῶ γιὰ σᾶς. Νὰ εἶσαι σίγουρος ὅτι θὰ τὸ κάνω. Θὰ προσευχηθῶ.»

Τότε τὸ ποντικί στράφηκε πρὸς τὸ βόδι καὶ τοῦ φώναξε κρούοντας τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου: «Ἔχει μιὰ ποντικοπαγίδα στὸ σπίτι! Ἔχει μιὰ ποντικοπαγίδα στὸ σπίτι!» Καὶ τὸ βόδι ἀπάντησε: «Κοιτάξτε, κύριε ποντικέ μου, πολὺ λυπᾶμαι γιὰ τὸν κίνδυνο ποὺ διατρέχεις, ἀλλὰ ἐμένα ἢ ποντικοπαγίδα τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ νὰ μοῦ κάνει, εἶναι ἕνα τσιμπηματάκι στὸ δέρμα μου!»

Ἔτσι, ὁ καλὸς μας ποντικούλης, ἔφυγε μὲ κατεβασμένο τὸ κεφάλι, περίλυπος καὶ ἀπογοητευμένος γιατί θὰ ἔπρεπε ΜΟΝΟΣ ΤΟΥ, νὰ ἀντιμετωπίσει τὸν κίνδυνο τῆς ποντικοπαγίδας!

Τὴν ἐπόμενη νύχτα, ἕνας παράξενος θόρυβος, κάτι σὰν τὸ θόρυβο ποὺ κάνει ἢ ποντικοπαγίδα ὅταν κλείνει, ξύπνησε τὴ γυναίκα τοῦ ἀγρότη ποὺ ἔτρεξε νὰ δεῖ τί συνέβη. Μέσα στὴ νύχτα ὅμως, δὲν πρόσεξε πὼς στὴν παγίδα πιάστηκε ἀπὸ τὴν οὐρὰ ἕνα φίδι

Φοβισμένο τὸ φίδι δάγκωσε τὴ γυναίκα. Ὁ ἄντρας της ἔτρεξε γρήγορα καὶ τὴν πῆγε στὸ νοσοκομεῖο. Ἀλλοίμονο ὅμως, τὴν ἔφερε στὸ σπίτι μὲ πολὺ ὑψηλὸ πυρετό. Ὁ γιατρὸς τὸν συμβούλεψε νὰ τῆς κάνει ζεστὲς σουπίτσες. Ἔτσι ὁ ἀγρότης ἔσφαξε τὴν κότα γιὰ νὰ κάνει μιὰ καλὴ κοτόσουπα!

Ἡ γυναίκα ὅμως πῆγαινε ἀπὸ τὸ κακὸ στὸ χειρότερο καὶ ὄλοι οἱ γείτονες ἔρχονταν στὴ φάρμα νὰ βοηθήσουν. Ὁ καθένας μὲ τὴ σειρά του καθόταν στὸ προσκεφάλι τῆς γυναίκας ἀπὸ ἕνα δωρο καὶ γιὰ νὰ τοὺς ταῖσει ὄλους αὐτοὺς ὁ ἀγρότης ἀναγκάστηκε νὰ «σφάξει τὸ γουρούνι».

Τελικὰ ὅμως ἡ γυναίκα δὲ τὴ γλύτωσε! Πέθανε! Στὴ κηδεῖα της ἦρθε πάρα πολὺς κόσμος, γιατί ἦταν πολὺ καλὴ γυναίκα καὶ τὴν ἀγαποῦσαν ὄλοι. Γιὰ νὰ φιλοξενήσει ὅμως ὄλο αὐτὸ τὸν κόσμο ὁ ἀγρότης ἀναγκάστηκε νὰ «σφάξει τὸ βόδι» Ὁ κυρ Ποντικός μας, ἔβλεπε ὄλο αὐτὸ τὸ πῆγαινε-ἔλα ἀπὸ τὴν τρυπούλα του μὲ πάρα πολὺ μεγάλη θλίψη.....

Τὰ συμπεράσματα εἶναι: Χάσαμε τὴν ἀνθρωπιὰ μας, καὶ ἐνισχύσαμε τὸν ἀτομισμὸ μας..! Ὅταν κάποιος δίπλα μας κινδυνεύει, βρισκόμαστε ὄλοι σὲ κίνδυνο! Εἴμαστε ὄλοι συνεπιβάτες σ' αὐτὸ τὸ πλοῖο ποὺ λέγεται ζωή! Ὁ καθένας μας ἀποτελεῖ κρίκο τῆς ἴδιας ἀλυσίδας!

Εἴμαστε σὰν τῖς ἴνες ἐνὸς ὑφάσματος. Καὶ ἂν ἕνα μέρος τοῦ ὑφάσματος χαλάσει, τὸ ὑφάσμα εἶναι ἄχρηστο....

Δέκα φράσεις που χρειάζεται να λέμε καθημερινά στα παιδιά

Λέξεις και φράσεις που αξίζει να χρησιμοποιούμε καθημερινά και συστηματικά, ανάλογα με την περίσταση, για να ενισχύσουμε την αυτοπεποίθηση και τον αυτοσεβασμό των παιδιών, καθώς και το πολύτιμο συναίσθημα σύνδεσης και μοιράσματος μέσα στην οικογένεια:

1. «Σ' ευχαριστώ!»: Μοιάζει αυτόνοτο, αλλά πόσο συχνά ευχαριστούμε τα παιδιά μας, αναγνωρίζοντας την προσπάθειά τους να μᾶς βοηθήσουν; «Σ' ευχαριστώ που ἔστρωσες τὸ τραπέζι. Ἐφτιαξα τὴ σαλάτα ὅσο μὲ βοηθοῦσες». «Σ' ευχαριστώ που βρήκες τὴ χαμένη θήκη τοῦ cd μου» κ.ο.κ.

2. «Πές μου κι ἄλλα»: Ἡ φράση - κλειδί για ἄμεση σύνδεση, χωρίς κριτική και ὑποδείξεις (τουλάχιστον ἄμεσα). Δίνει τὸ πράσινο φῶς για νὰ λυθεῖ ἢ γλώσσα καὶ ν' ἀνοίξει ἢ καρδούλα τοῦ παιδιοῦ, πὺ μπορεῖ νὰ ἀρχίσει νὰ λέει ὅτιδήποτε τὸ ἀπασχολεῖ: ἀπὸ τὴν προπαίδεια πὺ μόλις ἔμαθε μέχρι τὸ πόσο ἐντυπωσιακὸ

ἦταν τὸ πολύχρωμο κασκὸλ τῆς δασκάλας του. Στὴν πραγματικότητα δὲν ἔχει τόσο σημασία τί θὰ πεῖ, ὅσο τὸ νὰ νιώθει ἄνετα νὰ μιλάει μὲ φυσικὸ τρόπο για τὴν καθημερινότητα καὶ ἢ οἰκειότητα πὺ ἀναπτύσσεται μέσα ἀπὸ μία ἐπικοινωνία πὺ ρέει.

3. «Μπορεῖς!»: Ἡ λέξη - σφραγίδα πὺ ἀντανακλᾷ τὴν ἐμπιστοσύνη μας στὸ δυναμικὸ του. Ἡ παρότρυνση τοῦ γονιοῦ εἶναι αὐτὴ πὺ κάνει τὴ διαφορά ὅταν τὸ παιδί χρειάζεται ἐνθάρρυνση για νὰ συνεχίσει τὴν προσπάθεια, για νὰ δοκιμάσει κάτι καινούργιο, για νὰ κάνει τὸ πρῶτο βῆμα, για νὰ ἐπιμείνει ἀπέναντι στὴ δυσκολία.

4. «Πῶς μπορῶ νὰ βοηθήσω;»: Ἡ προθυμία μας νὰ βοηθήσουμε (προσοχή, λέμε ἀπλῶς νὰ βοηθήσουμε ὅχι νὰ κάνουμε τὴ δουλειὰ για λογαριασμὸ του) προσφέρει τὸ πολύτιμο συναίσθημα τῆς ὑποστήριξης στὸ παιδί. Τὸ ἐξοικειώνει ἐπίσης μὲ μιὰ πιὸ γενναιοδωρη καὶ ἀκομπλεξάριστη συμπεριφορὰ πὺ μπορεῖ νὰ

Μιὰ φιλικὴ γωνιὰ στὸ διαδίκτυο

www.agiazoni.gr

μοιραστεῖτε τὴν μαζί μας

υιοθετήσει το ίδιο απέναντι στους συνομηλίκους του.

5. «Άς βάλουμε όλοι ένα χεράκι για να...»: συμμαζέψουμε το σπίτι, καθαρίσουμε το δωμάτιο, φυτέψουμε τον κήπο... κ.ο.κ. Υπάρχει πια όμορφος τρόπος για να μάθουν τα παιδιά την αξία της συνεργασίας και της συλλογικότητας, ώστε να γίνονται όλα πια αποτελεσματικά, πια εύκολα και πια γρήγορα;

6. «Τι θα 'λεγες για μια άγκαλιά;»: Ό πια γλυκός, άμεσος, υπέροχος τρόπος για να δείξουμε τρυφερότητα, υποστήριξη, αγάπη... Ίσως, όσο τα παιδιά μεγαλώνουν, να αλλάζει και ο τρόπος που θέλουν να τους έκδηλώνουμε την τρυφερότητά μας: μπορεί να θέλουν άγκαλιά «διαρκειάς» ή ένα χτυπηματάκι στην πλάτη ή ένα φιλάκι στο μάγουλο ή μια γρήγορη άγκαλιά...

7. «Παρακαλώ»: Διαχρονική και κλασική λέξη, όταν ζητάμε οτιδήποτε από το παιδί. Στο κάτω κάτω δείχνει στοιχειώδη ευγένεια, το χρησιμοποιούμε με τους ξένους, γιατί όχι και με το παιδί μας;

8. «Μπράβο, τὰ κατάφερες!»: Η λεκτική επιβράβευση από έναν περήφανο γονιό δίνει φτερά στο παιδί για να επιστρατεύσει τις δυνάμεις του και να ανοιχτεί σε νέα έπιτεύγματα. Προσοχή: Να λέμε το μπράβο όταν το νιώθουμε πραγματικά και για μια συγκεκριμένη προσπάθεια ή συμπεριφορά. Αν το λέμε με ευκολία για καθετί χάνει την αξία του!

9. «Είναι ώρα για ...»: ...ύπνο, μελέτη,

ξεκούραση, να κλείσει ή τηλεόραση κ.ο.κ. Είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει ένα σταθερό πλαίσιο μέσα στο οποίο τα παιδιά λειτουργούν και είναι δουλειά του γονιού να το παρέχει και να το τηρεί, ειδικά όταν τα παιδιά είναι ακόμα μικρά.

10. «Σ' αγαπώ!»: Δεν αρκεί να το νιώθουμε, χρειάζεται να το λέμε και να το ξαναλέμε! Όσο πια συχνά λέμε «σ' αγαπώ» τόσο πια συχνά το ακούμε και ή ζωή γίνεται όλο και πια όμορφη! Όσο για τα παιδιά, τὰ θεμέλια της αυτοεκτίμησής τους είναι τὰ «σ' αγαπώ», σε λέξεις και πράξεις, που εισέπραξαν από τους γονείς τους!

“ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ”

Περιοδική έκδοση Ι.Ν. Αγ. Ζώνης ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Έκδότης: Ι.Ν. Αγ. Ζώνης • www.agiazoni.gr

Υπεύθυνος: Αρχιμ. Άνθιμος Ηλιόπουλος

Άγίας Ζώνης 27Α, ΑΘΗΝΑ 11352 • τηλ.: 210 8674250

Φεβρουάριος 2012, Αριθ. Φυλ. 28

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΔΕΚΤΕΣ

Στοιχειοθεσία: “Αγία Ζώνη”

Τυπογραφική Παραγωγή: ΛΥΧΝΙΑ, ΥΙΟΙ Θ. ΒΓΟΝΤΖΑ Α.Ε.

Ανδραβίδας 7, 13671 Χαμόμυλο ΑΧΑΡΝΩΝ • τηλ.: 210 3410436

Υπάρχει Ζωή μετὰ τὴ Γέννηση;

Στὴν κοιλιὰ τῆς ἐγκύου δύο ἔμβρυα συνομιλοῦν. Τὸ ἓνα εἶναι σκεπτικιστῆς, τὸ ἄλλο, γεμάτο ἐμπιστοσύνη καὶ πίστη.

Τὸ γεμάτο ἀμφιβολίες ἔμβρυο ρωτᾷ: «Καὶ πιστεύεις πραγματικὰ σὲ μιὰ ζωὴ μετὰ τὴ γέννηση;»

Τὸ ἔμβρυο ποὺ πιστεύει, ἀπαντᾷ: «Ἀσφαλῶς, ναί. Γιὰ μένα εἶναι ἀπόλυτα βέβαιο ὅτι ὑπάρχει ζωὴ μετὰ τὴ γέννησή μου. Ἡ ζωὴ ἐδῶ, εἶναι μόνο γιὰ νὰ μᾶς μεγαλώνει, ὥστε νὰ μπορούμε νὰ προετοιμάζουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας γιὰ τὴ ζωὴ μετὰ τὴ γέννησή μας, ἔτσι ὥστε νὰ εἴμαστε ἀρκετὰ δυνατὰ γιὰ ὅ,τι μᾶς περιμένει μετὰ.»

Ὁ μικρὸς σκεπτικιστῆς ἔχει ἐκνευριστεῖ: «Αὐτὸ εἶναι ἀρκετὰ ἀνόητο. Δὲν ὑπάρχει ζωὴ μετὰ τὴ γέννηση. Πῶς θὰ ἔμοιαζε μιὰ τέτοια ζωὴ, οὕτως ἢ ἄλλως;»

Ὁ μικρὸς πιστὸς ὅμως, ὑποστηρίζει: «Δὲ γνωρίζω. Ἀλλὰ σίγουρα θὰ ἔχει πολὺ περισσότερο φῶς ἀπὸ ἐδῶ. Καὶ ἴσως νὰ στεκόμαστε στὰ πόδια μας καὶ νὰ τρῶμε μὲ τὸ στόμα μας!»

Τὸ γεμάτο ἀμφιβολίες ἔμβρυο ξεσπάει: «Ἐνα μάτσο ἀνοησίες! Δὲν ὑπάρχει τέτοιο πράγμα ὅπως τὸ περπάτημα. Καὶ φαγητὸ μὲ τὸ στόμα εἶναι πραγματικὰ μιὰ ἐντελῶς γελοία ἰδέα - ἔχουμε τὸν ὀμφάλιο λῶρο, ποὺ μᾶς τροφοδοτεῖ ἀρκετὰ καλά, ἤδη! Αὐτὸ ἀπὸ μόνο του μᾶς δείχνει ὅτι ἡ ζωὴ μετὰ τὴ γέννηση εἶναι ἀδύνατη: ὁ ὀμφάλιος λῶρος εἶναι πολὺ κοντός!»

Ὁ μικρὸς πιστὸς παραμένει ἀκλόνητος: «Εἶναι ὄντως δυνατὴ. Ἀπλὰ μπορεῖ νὰ εἶναι λίγο διαφορετικὴ ἀπὸ ὅ,τι εἴμαστε ἐδῶ.»

Ὁ μικρὸς σκεπτικιστῆς σιγὰ-σιγὰ χάνει τὴν ὑπομονὴ του μπροστὰ σὲ τόση χαζομάρα: «Κανείς, καὶ ἐννοῶ ποτὲ κανείς, δὲν ἦρθε πίσω μετὰ τὴ γέννηση! Ρίξε μιὰ ματιὰ σὲ αὐτό: ἡ γέννηση εἶναι ἀπλὰ τὸ Τέλος τῆς Ζωῆς. Τελεία καὶ παύλα. Καὶ κάτι ἀκόμα γιὰ σένα καὶ τὰ τρελὰ ὄνειρά σου: Ἡ ζωὴ εἶναι μιὰ μεγάλη σκοτούρα μέσα στὸ σκοτάδι, αὐτὸ εἶναι!»

Ὁ μικρὸς πιστὸς δὲν τὸ ἀφήνει ἔτσι: «Τὸ παραδέχομαι ὅτι δὲν γνωρίζω πῶς ἀκριβῶς εἶναι ἡ ζωὴ μετὰ τὴ γέννηση... ἀλλὰ σὲ κάθε περίπτωση ἐμεῖς θὰ δοῦμε τελικὰ τὴ μητέρα μας καὶ αὐτὴ θὰ μᾶς φροντίσει.»

Ὁ σκεπτικιστῆς γούρλωσε τὰ μάτια του: «Μητέρα! Πιστεύεις στὴ μητέρα; Εἶναι γελοῖο! Μὲ συγχωρεῖς, ἀλλά... ποῦ εἶναι αὐτή, θὰ ἤθελα νὰ σὲ ρωτήσω;»

Ὁ μικρὸς πιστὸς κάνει μιὰ χειρονομία μὲ τὸ χέρι: «Αὐτὴ εἶναι ἐδῶ! Παντοῦ γύρω μας. Ζοῦμε μέσα σ' αὐτήν, καθὼς καὶ μέσω αὐτῆς. Χωρὶς αὐτήν ἐμεῖς δὲν θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ ὑπάρχομε!»

Ὁ μικρὸς σκεπτικιστῆς δὲν εἶναι δυνατὸν τώρα νὰ συγκρατηθεῖ: «Αὐτὸ φτάνει πραγματικὰ τὸ ἀποκορύφωμα τῆς ἀνοησίας. Καὶ γιὰ κανένα λόγο δὲν μπορῶ νὰ δῶ πουθενὰ τὴ μητέρα σου. Οὔτε ἓνα κομμάτι της - εἶναι ἀρκετὰ προφανές - διότι ἀπλὰ-δὲν-ὑπάρχει!»

Τὸ μικρὸ, ποὺ πιστεύει, κουνάει τὸ κεφάλι του καὶ κλείνει τὰ μάτια: «Μερικὲς φορές, ὅταν εἴμαστε πολὺ ἥσυχια, τὴν ἀκούω νὰ τραγουδᾷ. Ἡ νὰ χαϊδεύει τὸν κόσμο μας. Νιώθω καὶ ἔχω τὴν αἴσθησή καὶ πιστεύω σταθερά, ὅτι ἡ γέννηση εἶναι ἓνα μεγάλο νέο ξεκίνημα!»

(Ἀγνώστου συντάκτου ἐκ Γερμανίας)